Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України №23 (773) ♦ Субота, 5 лютого 1994 року ♦ Ціна договірна

ЗНЯТО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО ДОГОВОРУ «СТАРТ-1»

Постанова Верховної Ради України

Про виконання Президентом України та Урядом України рекомендацій, що містяться в пункті 11 Постанови Верховної Ради України «Про ратифікацію Договору між Союзом Радянських Соціалістичних Республік і Сполученими Штатами Америки про скорочення і обмеження стратегічних наступальних озброєнь, підписаного у Москві 31 липня 1991 року, і Протоколу до нього, підписаного у Лісабоні від імені України 23 травня 1992 року»

Верховна Рада України

— беручи до уваги конкретні заходи, вжиті Президентом та Урядом України протягом листопада 1993 — січня 1994 року щодо виконання положень Постанови Верховної Ради України від 18 листопада 1993 року;

— виходячи з результатів зустрічі Президентів України, Сполучених Штатів Америки і Російської Федерації в Москві 14 січня 1994 року, підписаних ними Тристоронньої заяви та Додатку до неї;

— враховуючи той факт, що Україна отримала підтвердження з боку Президентів США та Росії про їх готовність надати Україні гарантії національної безпеки після набуття чинності Договором про СНО-1 і приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ) як держави, що не володіє ядерною зброєю, а також враховуючи зобов'язання з боку Сполучених Штатів Америки, Російської Федерації та Великої Британії стосовно України поважати незалежність, суверенітет та існуючі кордони, утримуватись від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності, утримуватись від економічного тиску і зобов'язання не використовувати проти України ніякої зброї;

(Закінчення на 2-й стор).

Парламентська хроніка: денне і вечірнє засідання 3 лютого

Цьому важкому політичному рішенню українського парламенту передувала напружена робота після 18 листопада минулого року, коли Верховна Рада України зробила такі застереження, керуючись винятково інтересами молодої держави, її подальшого майбутнього. Всі ми стали тоді свідками упередженого ставлення до України. На найвищих світових рівнях великої політики почали ліпити з нас образ ворога. Тристороння україно-американо-російська Заява, в ході підготовки якої Президент України і уряд намагалися якомога повніше реалізувати застереження парламенту, вивела процес роззброєння на якісно новий рівень. Якою мірою він виправданий для України, покаже час.

(Закінчення на 2-й стор.)

... Навчіть і нас стяги тримати І умирати на хресті

Поет Павло Тичина, коли ховали на Аскольдовій могилі замордованих під Крутами студентів, не міг стримати сліз. У ті дні він звернувся до ініціаторів походу на Україну своїм словом-пострілом: «На кого завзявся Каїн? Боже, покарай! — Понад все вони любили свій коханий край».

Сьогодні повертаються до нас із забуття їх імена. Пом'янімо ж командира студентського куреня Омельченка і його друзів-однодумців по навчальному закладу — Ізидора Курика, Олександра Шерстюка, Головощука, Чижіва, Кирика (імена багатьох, на жаль, невідомі), студентів університету св. Володимира Луку Дмитренка, Володимира Шульгина, Миколу Лизогуба, Олександра Поповича, Андріїва, Божка, Божинського, учнів 2-ї Української Київської гімназії Андрія Соколовського (6 клас) та Павла Кольченка (8 клас), школярів, студентів Миколу Корпана, Євгена Тарнавського, М. Ганькевича, Гнаткевича, Пипського та інших. Ці молоді вродливі хлопці загинули у 1918 році за Україну без голодоморів і розкуркулень, репресій і насилля, за Україну незалежну — вільну духом і надією.

Про крутянську трагедію читайте матеріали на 8—9 сторінках.

На знімку: 29 січня 1994 року поблизу станції Крути, що на Чернігівщині, воїни Ніжинського батальйону зв'язку, ліцеїсти Львівського військового ліцею імені Героїв Крут, Чернігівського військового ліцею, представники тернопільського «Пласту», козаки Чернігівського козацького товариства, громадськість столиці та інших міст України вшанували пам'ять полеглих борців за волю України.

Фото Валерія ІНЮТІНА.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, «Голос України»

В Америці нас слухали і прагнули зрозуміти

На запитання оглядача нашої газети відповідає міністр економіки України Роман ШПЕК — керівник української урядової делегації, яка повернулася з Вашингтона

— Україну ще донедавна, — говорить Роман Васильович, — розглядали як державу, що несе небезпеку в центрі Європи. Але відвідини Києва Президентом США Клінтоном, його зустріч з Президентом України Леонідом Кравчуком, а відтак — підписання Тристоронньої угоди у Москві змінило пріоритети в американській зовнішній політиці на нашу користь. Нам у держдепартаменті США прямо сказали, що 1994 рік у зовнішній політиці США в регіоні Східної Європи і колишнього Радянського Союзу є роком України.

Отже від темпів реалізації політичної угоди, підписаної в Москві, залежатиме й просування економічних реформ, технічної, економічної та фінансової допомоги.

(Закінчення на 2-й стор.)

Президент Криму склав присягу

4 лютого під гімн Республіки Крим на пленарному засіданні Верховної Ради президент Юрій Мєшков склав урочисту присягу.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

(Початок на 1-й стор.).

— зважаючи на підтвердження Президентів України, США та Росії, що відносини між ними будуватимуться на засадах поваги до незалежності, суверенітету та територіальної цілісності кожної держави, а також на підтвердження їх готовності до надання допомоги у створенні в Україні ефективної ринкової економіки;

— визнаючи той факт, що Сполучені Штати Америки запевнили Україну у наданні технічної і фінансової допомоги для надійного та безпечного демонтажу ядерної зброї і зберігання матеріалів, що розщеплюються, а також у сприянні швидкій реалізації вже існуючих угод щодо такої допомоги;

— враховуючи, що згідно з Протоколом «Про порядок контролю за знищенням ядерних боєприпасів, які вивозяться з території України на підприємства промисловості Російської Федерації», представники Міністерства оборони України здійснюватимуть контроль за розукомплектуванням і знищенням стратегічних ядерних боєзарядів на території Росії, що виключатиме повторне використання складових цих боєзарядів за їх первісним призначенням;

— враховуючи також зобов'язання Росії забезпечувати технічне обслуговування і безпечну експлуатацію ядерних боєзарядів;

— виходячи з того, що Україна отримає справедливу компенсацію за вартість високозбагаченого урану та інших компонентів всієї ядерної зброї, власником якої вона є;

— беручи до уваги домовленість про надання справедливої та своєчасної компенсації Україні за вартість високозбагаченого урану з боку Російської Федерації і Сполучених Штатів Америки, у міру того як ядерні боєзаряди вивозитимуться з України до Росії для розукомплектування, і те, що заходи по вивезенню і наданню компенсації Україні вживатимуться одночасно;

— виходячи з того, що Сполучені Штати Америки, Російська Федерація та Україна неухильно дотримуватимуться домовленостей, викладених у Тристоронній заяві Президентів і Додатку до неї, та вже існуючих між ними угод і тих, які ще будуть укладені стосовно ядерної зброї, розташованої на території України;

— вважаючи, що вищезгадане уможливлює виконання умов і застережень, які були зроблені у Постанові від 18 листопада 1993 року, **постановляє:**

1. Беручи до уваги конкретні заходи, вжиті Президентом та Урядом України щодо виконання положень Постанови Верховної Ради України від 18 листопада 1993 року, зустрічні кроки з боку США та Росії, зняти застереження щодо Статті V Протоколу до Договору про СНО, підписаного у Лісабоні 23 травня 1992 року.

2. Доручити Уряду України здійснити обмін грамотами про ратифікацію Договору про СНО-1 і активізувати діяльність по укладенню конкретних міжнародних угод, що випливають із застережень Постанови Верховної Ради України про ратифікацію Договору СНО-1.

Голова Верховної Ради України І. ПЛЮЩ

м. Київ

«СЕЛЮ — НЕ КОРУПЦІЯ, ЙОГО ТРЕБА ВІДРОДЖУВАТИ»

Парламентська хроніка: ранкове засідання 4 лютого

Для депутатського обговорення в другому читанні було внесено Закон України «Про боротьбу з корупцією». Доповідач, заступник голови Комісії з питань правопорядку та боротьби з організованою злочинністю Олександр Мороз, відразу потрапив у двозначне становище. З одного боку — його комісія виконувала рішення ВР про доопрацювання вже прийнятого в першому читанні антикорупційного закону. З другого — кілька депутатів заявили, що закон у тому вигляді як є, не потрібний, бо його норми елементарно дублюють положення інших законів і, зокрема, Кримінального кодексу. А депутат Олексій Шеховцов узагалі заявив, що запропонований закон тільки тоді має сенс, коли його доопрацювали так, щоб він передбачав конкретні механізми боротьби з корупцією, наприклад, створення комісій для перевірки доходів службовців і службових осіб. Інші парламентарії пропонували внести до законів зміни, які давали б змогу подолати корупцію і зняти з депутатського корпусу, приміром, обивательське звинувачення в тому, що, мовляв, не приймають закон, бо самі бояться потрапити під його дію.

Перемогла точка зору О. Шеховцова: за продовження обговорення закону проголосувало тільки 108 народних депутатів, і документ відклали до кращих часів.

Затим депутати приступили до обговорення проекту національної програми відродження села на 1995—2005 роки. З доповіді заступника міністра сільського господарства і продовольства М. Парасунька стало відомо, що запропонований документ — це свого роду рамкова концепція, яку ще треба наповнити конкретним змістом: законами, указами, програмами. І зробити це, — зазначив доповідач, — треба комплексно. А практична основа програми — цілком правильна: відродити справжнього господаря на землі. Єдине, що непокоїть — це те, що розмов про відродження села було вже багато, а йде воно приблизно так само, як і війна з корупцією.

Депутати затвердили програму як основу.

Володимир СКАЧКО.

ЗНЯТО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО ДОГОВОРУ «СТАРТ-1»

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

У доповіді Президента України Леоніда Кравчука в парламенті 3 лютого, співдоповідях міністра закордонних справ України Анатолія Зленка, міністра оборони України Віталія Радецького головною була думка: наша держава не має реального контролю над ядерним озброєнням, технічний стан зброї вимагає якнайшвидшого її вивезення з території України, інакше держава може опинитися у політичній, економічній блокаді з боку світового Співтовариства, увага якого прикута до цієї проблеми. Про прискіпливий розгляд тристоронньої Заяви президентів України, США та Росії щодо її відповідності застереженням, зробленим Верховною Радою, поінформував, зокрема, перший заступник Голови Верховної Ради Василь Дурдинець.

У принципі обговорення питання про скорочення і обмеження стратегічних наступальних озброєнь ще раз підтвердило готовність України до цього процесу. Слушними були риторичні запитання народного депутата Сергія Головатого:

— Чи у стінах цього парламенту було колинебудь прийнято хоч одне рішення, за яким Верховна Рада мала іншу позицію, починаючи від 16 липня 1990 року і завершуючи постановою про ратифікацію СТАРТу? Чи коли- небудь Верховна Рада займала позицію, що Україна має зберегти назавжди ядерну зброю? Ні.

І решта промовців висловлювала таку ж думку. Усіх хвилює тільки те, як, у який спосіб, протягом якого часу, за яких економічних умов, і на яких політичних засадах здійснюватиметься процес роззброєння. Депутати, порушуючи ці питання, висловлювали припущення, вносили пропозиції...

Якоюсь мірою відповіді на них містилися у прикінцевому слові Президента України Леоніда Кравчука:

— Юридично обов'язковий документ про компенсацію Україні за стратегічну ядерну зброю підписано з Росією Чорномирдіним і Кучмою. Компенсація за тактичну ядерну зброю передбачена обов'язково. Експерти України, Росії та США вже в лютому розпочали працювати над визначенням вартості такої зброї. Отже, головні питання, про які тут йшлося, — одне розв'язано, друге — буде розв'язано після оцінки цієї ядерної зброї. Є домовленість з боку України: якщо тільки одна із сторін не виконуватиме своїх зобов'язань, Україна зі свого боку припинить свої дії.

Ніде не йдеться про угоду щодо знищення ракет, в тому числі й СС-24. Про таке, я підкреслюю, не йдеться. Йдеться про зниження бойового статусу ракет, а не про знищення СС-24. А щодо вивезення, то ми будемо визначати, які боєголовки вивозитимуться, — 200 за десять місяців.

Ніде ніколи я не казав про те, що вивозитимемо ракети, незалежно від рішення Верховної Ради. Тільки тоді, коли настане строк фізичного старіння боєголовок, коли постане небезпека для України, тоді, незалежно від рішення Президента, Верховної Ради, доведеться вивозити, бо буде проблема — безпека, чи боєголовка. А щодо іншого дії Президента будуть адекватні рішенню Верховної Ради. Постає й інше питання. Коли ми вивозимо боєголовки за угодою, то діємо за відповідним юридичним документом і настає відшкодування. Коли вивозити, бо настав час небезпеки, питання ставитиметься по-іншому з боку того, хто бере ці боєголовки. З цим потрібно рахуватися.

Цілком підтримую тих депутатів, котрі казали: не все було чисто зроблено з боку Президента, з боку уряду протягом тривалого часу. Ми припустилися багатьох помилок, бо поставлені в таку економічну, політичну ситуацію, що вимагає відповідних кроків. Я діяв відповідно до рішень Верховної Ради і прагнув, щоб їх виконували. Жодна держава, не визначивши статусу, не може вимагати, щоб з нею укладали всі угоди наперед. От ми й маємо визначити свій статус. Тоді й будуть укладені угоди. Хоча є політичні проблеми, є тиск на Україну, є територіальні претензії Росії до України.

Відповідне рішення парламент ухвалив. Україна обміняється ратифікаційними грамотами, а уряд має прискорити укладення відповідних угод щодо роззброєння. Однак пункт проекту Постанови про нерозповсюдження ядерної зброї було знято.

Третього лютого український парламент призначив також вибори депутатів сільських, селищних, міських, районних і обласних Рад та голів цих Рад одночасно з виборами Президента України 26 червня.

Плідний був день на ухвалення доленосних рішень. Тільки от щодо Закону про вибори народних депутатів України парламент не зробив потрібного кроку — для того, щоб вибори таки відбулися.

Світлана ПИСАРЕНКО.

В АМЕРИЦІ НАС СЛУХАЛИ І ПРАГНУЛИ ЗРОЗУМІТИ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Але якщо у нас є добра воля прискорити ці реформи, то нам треба робити це вже тепер, до виборів, не сподіваючись, що кращі, мудріші прийдуть до влади після 27 березня. Є змога розпочати цей процес вже тепер.

Через два тижні в Україну мають прибути місія Міжнародного валютного фонду і спеціалісти Світового банку. Щоб ще раз вивчити стан справ в Україні і разом з нашими спеціалістами підготувати план виходу нашої країни з цієї незавидної ситуації, в якій ми опинились. А також розробити проекти, під які Україна може отримати стабілізаційну позику в розмірі до 700 мільйонів доларів.

Це від Міжнародного валютного фонду. А ще можемо сподіватись від Світового банку на так звану реабілітаційну — в сумі 400 мільйонів доларів.

Так, під час розмови у Міжнародному валютному фонді українська делегація вела мову про те, що Україна хоче йти шляхом реформ, але зіткнулася з багатьма проблемами. Це насамперед сама структура економіки. Зокрема, паливно-енергетичний комплекс, який практично не розвивався протягом останніх двадцяти років — усі зусилля були спрямовані на розвиток цієї галузі в Сибіру.

Те ж саме сталося і з машинобудуванням, точніше — з військово-промисловим комплексом, який працював на міць Організації Варшавського договору. Тобто структура економіки в Україні не служить інтересам нинішнього суспільства. А додайте сюди ще й Чорнобильське лихо, яке нас спіткало. Тож мова у Вашингтоні йшла про те, щоб прискорити отримання стабілізаційної допомоги.

Відомо, що реабілітаційну позику зі Світового банку можна одержати тільки після того, як Рада директорів Міжнародного валютного фонду дасть згоду на стабілізаційну позику. Ми запропонували, щоб цю роботу вести паралельно, не гаяти часу, бо ситуація в Україні надзвичайно складна. Та ще й відповідні акценти будуть розставлені політичною передвиборною боротьбою.

Ми порушили питання перед урядом США про надання нам невідкладної фінансової допомоги. Так, у їхній практиці такого немає, але ми не отримали й відмови, що мене дуже радує. І в розмові зі старшим директором Національної ради безпеки США паном Ніколасом Бернсом я подякував йому за те, що він швидко не відповів на наші прохання, бо швидко можна тільки відмовити. І запропонував: давайте разом шукатимемо шляхи, як це можна зробити. Крім того Україна розраховує на кредити для різних галузей економіки: паливно-енергетичної, металургійної, аграрної, машинобудівної... А нам тепер треба подати обгрунтування: що ми хочемо робити і як.

— Як бачимо, світові фінансові організації готові нам допомогти. Але, очевидно, ставлять свої умови?

— Ми отримаємо кредити лише в тому разі, коли не зволікатимемо з економічними реформами. Звісно, тут якогось конкретного графіка не може бути. Бо передбачати фінансову ситуацію в липні чи вересні цього року важко. Головне — наші стратегічні кроки, наші тенденції. І насамперед ті, що гарантуватимуть **зниження темпів гіперінфляції**, жорстка монетарна політика, лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, прискорення приватизації, зародження конкурентного середовища.

Що ще нам потрібно зробити для того, щоб одержати кредити? Лібералізувати цінову політику, зменшити дотації державним підприємствам, скоротити питому вагу державних контрактів. І ми про це інформували американську сторону. Скажімо, дотацію державним підприємствам вже цього року плануємо скоротити більш як у два рази. Різко знижується порівняно з минулим роком і рівень держзамовлень.

— За прогнозами деяких західних експертів Україну вже найближчим часом очікує повний економічний крах і навіть втрата територіальної цілісності. Вам про це у Вашингтоні ніхто не говорив?

— Такі запитання мені, іншим членам делегації журналісти ставили не раз. І в газеті «Вашингтон пост» в день нашого приїзду з'явилася стаття зі схожими прогнозами.

Звісно, було б наївно сподіватися, що там, на американському континенті, чекають нас з розпростертими обіймами і готові відразу вивертати свої кишені. Але нас слухали і прагнули зрозуміти, увійти в наші проблеми — а це, погодьтеся, вже немало. Можливо, американці не завжди були задоволені нашими аргументами. Та не тому, що їх не сприймали, а тому, що наші пояснення були недостатні. Тоді ми знову поверталися до тієї чи тієї проблеми і зрештою знаходили спільну мову.

Я вірю, що наступний візит Президента України Леоніда Кравчука до Вашингтона в березні цього року, якому певною мірою передувала і робота нашої урядової делегації, буде успішний.

— Чи можна сподіватися, що під час візиту до США Президента України будуть підписані якісь конкретні американо-українські документи?

— Можна. І вже тепер йде робота над цими документами. Зокрема, над двосторонніми угодами про взаємний захист інвестицій та уникнення подвійного оподаткування. Уточнюється сума технічної допомоги, яку одержить Україна від США для демонтажу ядерної зброї. 175 мільйонів доларів, які нам обіцяють, — це першочергова сума. А якщо виконуватимемо взяті на себе зобов'язання, то з'явиться нагода повернутися до цієї проблеми і одержати наступні суми. Бо зняти ядерні боєголовки — це тільки початок. А як забезпечити звільнених військовослужбовців роботою, дати їм житло тощо? І американська сторона готова розглянути наші пропозиції.

Поряд з цим обговорювалось питання участі американської сторони на комерційній основі у конверсійних проектах, що дасть змогу прискорити цей процес. Також обговорювалось питання про участь нашої держави у космічних програмах як на двосторонній, так і багатосторонній умовах; передбачено створення робочого органу з цих питань.

Одне слово, покладено початок і багато роботи очікує нас попереду.

Сергій ТАРАН (УНІАН),
спеціально для «Голосу України»

КРИМ: ЧАС ЗМІНИТИ ПРАВИЛА ГРИ

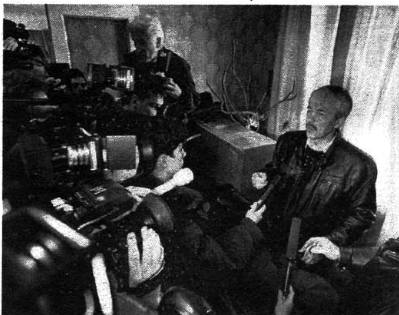
А починалось усе з генеральських дач, які союзне Міністерство оборони розташувало на узбережжі Криму. Ще тривало гаряче обговорення Біловезького вироку СРСР, коли високі московські чини в погонах заявляли про російську власність у колишніх республіках, зокрема в українському Криму. Це вже потім з'являться суто політичні претензії Руцького, Хасбулатова, Жириновського — хаотичні, різнокаліберні за рангом і категоричністю вимоги.

Але оті мізерні з погляду глобальних державних інтересів генеральські дачі могли стати символом як російських зазіхань, так і спроб місцевих управлінців одержати якомога більше княжих вольностей. Не випадково в політичну діяльність були втягнені могутні фінансові структури Криму: одні з яких підтримували проросійські кола, деякі — проукраїнські. Якби офіційний Київ у кримських подіях бачив насамперед боротьбу фінансових інтересів і втручався в їх перебіг, — втручався активно, але керуючись виключно законами про економічну діяльність та Кримінальним кодексом, — можливо, навіть до президентських виборів у Криму не дійшло б.

А такі спроби вивести кримську проблему з компетенції політиків робилися певними службами Міністерства оборони, очолюваного колишнім міністром Костянтином Морозовим, окремими відділами СБУ. Зокрема, в газетах промайнули докази, зібрані нинішнім начальником відділу боротьби з корупцією та організованою злочинністю управління контррозвідки СБУ Григорієм Омельченком щодо сумнівної співпраці вищого офіцерства Чорноморського флоту з комерційними структурами півострова. Спалахнув скандал навколо банківських рахунків проросійської компанії «Імпекс». Тепер уже високі київські чини у погонах доводили, що наполягання на додаткових повноваженнях кримської влади дуже подібні, на жаль, до поширених в економіці прохань надати вільного від державного контролю «самоврядування» окремим заводам та колгоспам, де директорат вмить перетворився на заможних капіталістів. Боротьба з кримськими мафіозі, що надто важливо, була просто приречена на успіх у змореного від розгулу злочинності місцевого населення, але жодної кримінальної справи, знову ж з політичних мотивів, не порушено. Морозов, очевидно, через незгоду з Массандрівськими угодами, пішов у відставку, до заяв Омельченка особливо не прислухалися.

Все-таки розуміючи, що не варто тягатись із сепаратистськими силами в площині політики, офіційний Київ підсумки Массандрівської зустрічі обумовив економічними причинами (ЧФ — за українські борги), але прибравши тих, хто міг би скласти альтернативу проросійським правилам гри, за якими Крим ставав політичною проблемою, не виставив нічого проти політичних випадів сепаратистів, перейшовши в глибоку оборону. Гра йшла в одні ворота, сепаратистські сили подавали, офіційні українські — тільки ловили м'ячі.

Атаки посилювались, «аполітичний», за російською конституцією, військовий флот більш ніж активно політизувався, що засвідчують виразно про-ЛДПРівські підсумки голосувань по виборах у Державну думу. Тим часом, на мою думку, швидше кримінальне, аніж політичне вбивство лідера національного руху кримських татар Ю.Османова, розкрадання майна флоту, спалахи злочинності в Керчі, Севастополі залишалися поза увагою українських правоохоронних органів, безумовно, з політичних міркувань, щоб «не загострювати обстановку».

Навіть більше і навпаки — після вбивства голови прес-служби ЧФ А.Лазебникова проросійські сили, остаточно перехопивши ініціативу, заявили, що саме українська сторона винна у провокуванні злочинності та, зокрема, розвалі флоту, який, певно, ніхто не стане заперечувати, весь час залишався переважно під російським контролем. У масштабах Криму стався один з парадоксів української зовнішньої політики, коли одній з найпоміркованіших (через різні, навіть матеріально-технічні причини) у світі зовнішніх політик зусиллями наддержав створено імідж агресивної і непередбачуваної.

30 січня настала розв'язка політичної баталії, де причини поразки лояльних до України сил слід бачити, поперше, у мовчазній згоді офіційного Києва воювати із сепаратистами у політичній царині за російськими правилами, по-друге, у провалі тим самим офіційним Києвом економічної реформи, що дало право Юрію Мєшкову у своїх передвиборних листівках писати (дослівно): «Что вам дал Кравчук, кроме вшей, голода и разрухи?»

Подальші події, очевидно, розвиватимуться за такими напрямами.

Насамперед, попри будь-які перші реверанси Ю.Мєшкова на адресу Президента України, рано чи пізно розпочнеться протистояння офіційного Києва та Сімферополя. Найпевніше, з питань проведення референдуму про державну самостійність Криму. Ю.Мєшков, безперечно, розуміє, що нинішній шок, викликаний поразкою М.Багрова, спроможний змусити можновладців Києва до нетипових для них надзвичайних дій. Він розуміє і те, що Росія поки залишатиметься нейтральна до долі Криму, — надто вже пам'ятна «тристороння заява» з гарантією територіальної цілісності України. З іншого боку, лідерові блоку «Росія» вигідно зволікати з референдумом, перекладаючи всю провину за провал обіцяного перед виборами благополуччя на втручання офіційного Києва. А провал неминучий, бо надто багато вже Мєшков наобіцяв. Отож питання проведення референдуму стає центральним у відносинах офіційного Києва і Сімферополя.

Другим приводом для загострення ситуації в Криму стане доля ЧФ, який тепер, маючи настрої у стилі Жириновського та беззастережну підтримку Сімферополя в умовах декларованого невтручання Росії у справи Криму, загрожує перетворитися на щось аналогічне до 14-ї армії генерала Лебедя у Придністров'ї. Україні, яка вже згодилася продати Росії свою частину ЧФ за борги, слід докласти, на мою думку, всіх зусиль, аби кораблі залишили Севастополь. Будь-які розмови про оренду чи особливий статус Севастополя, навіть в обмін за майбутні енергоносії, — абсурдні, собі дорожче буде. Але передислокувати ЧФ у Росію буде архіпросто, зважаючи на досвід тієї ж Молдови або країн Прибалтики.

Нарешті, третім плацдармом для кримських баталій стане татарське питання. Лідер кримських татар Мустафа Джемілєв заявив, що з новообраним Президентом не може бути спільної мови, а з Києвом, безперечно, може, але надто вже, на думку, Джемілєва, Київ нерішучий.

Означені напрями значною мірою є продовженням уже натоптаних заплутаних стежин кримської політики. Тому успіх для Української держави можливий лише за умови уникнення прорахунків минулого.

На знімку: перша прес-конференція Ю.Мєшкова в ранзі президента Криму.

Зустрічі з послами

Увечері 3 лютого Голова Верховної Ради України І.С. Плющ прийняв посла США Уїльяма Міллера на його прохання.

Під час дружньої розмови було відзначено, що Верховна Рада грунтовно розглянула питання, які стосуються результатів зустрічі Президентів України, США і Російської Федерації і підписаних ними тристоронньої Заяви та додатку до неї. Беручи до уваги реальні заходи, вжиті Президентом та Урядом України щодо виконання положень Постанови Верховної Ради від 18 листопада 1993 року, зустрічні кроки з боку США та Росії, вирішено зняти застереження щодо статті V Лісабонського протоколу до Договору про СНО. Доручено Уряду України здійснити обмін грамотами про ратифікацію Договору. Цим самим Верховна Рада показала світові, що вона підтримала рішучі кроки Президента України щодо ядерного роззброєння і відкрила шлях Урядові до практичних дій по виконанню домовленостей.

Висловивши задоволення з приводу рішення, прийнятого Верховною Радою, посол розповів про наміри і конкретні кроки з боку США по наданню допомоги Україні, сприянню процесу економічних реформ.

Того ж дня І.С. Плющ прийняв посла Великобританії Саймона Хіманса. Посол передав лист британсько- української парламентської групи, в якому повідомляється, що парламентарії і уряд Великобританії тепло вітають тристоронню заяву президентів США, України і Росії щодо ядерного роззброєння і сподіваються, що вона буде підтримана парламентом України. Під час розмови було висловлено побажання, щоб викладені в Заяві домовленості послідовно виконувалися державами, президенти яких її підписали.

На прохання посла Голова Верховної Ради розповів про хід підготовки до виборів нового парламенту.

Відбулася також зустріч з послом Греції Васілеосом Патсікакісом. За дорученням керівництва Європейського Союзу він вручив лист, у якому говориться, що союз надає великого значення тристоронній угоді і висловлює надію, що вона буде схвалена парламентом України і найближчим часом втілюватиметься в життя.

В ході розмови порушувалися деякі питання розвитку українсько-грецьких відносин.

Прес-центр
Верховної Ради України.

Наш коментар

Держбюджет як оптимістична трагедія

Безумовно, подією тижня в економічному житті країни стало прийняття Закону «Про державний бюджет України на 1994 рік». Напередодні винесення проекту цього Закону на обговорення міністр фінансів Г.П'ятаченко висловився дуже оптимістично: мовляв, уперше за останні кілька років пропонуємо бездефіцитний бюджет. І хоча вже тоді економісти намагалися опустити міністра із захмарних висот на землю, справжня трагедія для Мінфіну розпочалася під час сесійного засідання. Тоді й з'ясувалося, що фраза про бездефіцитність бюджету є не що інше, як мелодія, якою заклинач намагається приспати агресивність змії, або, іншими словами, змусити її танцювати під свою дудку. Та депутати поставили свій діагноз: дефіцит бюджету сьогодні неминучий, причому за попередніми підрахунками він сягне не менш як 64 трильйони карбованців і становитиме близько 13 відсотків валового національного продукту. Дивно, як цього не помітили у Мінфіні? Чи, може, пропонований бюджет з самого початку задумували як фільчину грамоту? Одначе, хоч би як там було, а Верховна Рада просто змушена була його приймати, бо чергове відхилення призвело б до того, що уряд взагалі ні за що не відповідав би. Щоправда, приймаючи бюджет, депутати цього разу не забули записати до постанови речення про те, що він підлягає щоквартальному перезатвердженню з урахуванням наслідків його виконання за попередній квартал. А отже, через два місяці ми знову матимемо змогу переглянути оптимістичну трагедію під назвою «Держбюджет». Що це буде саме трагедія, немає жодних сумнівів, бо на той час ми наочно зможемо переконатися: Мінфін значно завищив доходну частину бюджету і занизив витратну. Крім того, на думку В.Пинзеника, цей документ «липовий» ще й тому, що не було дотримано концептуальних основ розроблення плану й бюджету, коли ці документи мають затверджувати разом з основами грошово-кредитної політики національного банку, бо монетарна політика банку визначає темпи інфляції, а інфляція визначає новий обсяг ВНП і нові обсяги їх надходжень та видатків бюджету. Проте основи грошово-кредитної та монетарної політики розглядатимуть лише через два місяці. А поки що Мінфін, формуючи бюджет, гадає, у скільки разів зростуть ціни, — у 7,5 чи в 4,45? Так само на здогадах побудовані доходні статті бюджету, в яких йдеться про податки. Маємо уже досвід, що того ж податку на добавлену вартість торік зібрано менш як 50 відсотків. То де гарантія, що податки не приховуватимуться й надалі, особливо у тих сферах, де вони сягають понад 40 відсотків. Якщо додати сюди такий чинник, як бюджетні позички (а що такі будуть немає жодного сумніву, незважаючи на заяви Ю.Звягільського), то можемо уже сьогодні почати обговорення на тему: «Чому у першому кварталі 1994 року витратна частина держбюджету значно перевищила доходну?»

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Репліка

Сергій ПАВЛЕНКО, «Голос України»

Робіть так, як райком каже

За всіма ознаками, в Куликівці Чернігівської області владу тихо-мирно перебирає на себе РК КПУ. Пішла навіть чутка, що представника Президента в районі М.Глушка, який не дозволив дати фото першого секретаря райкому КПУ М.Туша на всіх чотирьох сторінках газети, члени бюро викликали на «килим» і запропонували йому до кінця місяця звільнити кабінет для їхнього лідера. Важко в це повірити. І, мабуть, більш за все, це неправда. Але, як мовиться, диму без вогню не буває.

Черговий номер місцевої газети ще раз це підтвердив. У ньому РК КПУ вмістив не мало не багато — аж сім (!) величенких матеріалів першого секретаря Куликівського райкому КПУ, члена ЦК КПУ Михайла Туша.

Це і стаття про вождя «Справа Леніна живе», і трохи зариноване звернення до земляків-«сіромах» (так у тексті) про те, що «не чекай, мій брате, волі», бо «Скоропадського шанують, пам'ятник Мазепі вже в Батурині мурують»; плач-роздум про «Отечество» і т.ін. Претендент на кандидата в депутати Верховної Ради М.Туш (виборчий округ N 446) тут же, в іншій статті, ставить «на місце» інтелігенцію, зокрема вчительку Людмилу Гавро (теж претендентка на депутатський мандат по цьому округу), бо її проукраїнсько-незалежницькі оцінки дійсності йому не подобаються.

«А відносно того, що я намагаюся за будь-яку ціну проштовхнути у свідомість людей спотворену, перекручену, де все поставлено з ніг на голову, картину дійсності, можу відповісти тільки те, що це — справжнісінький наклеп, — відбиває «атаки» на «ідеологію» член ЦК КПУ. — Адже я відображаю картину дійсності тільки так, як я її розумію. І якщо моє розуміння не збігається з розумінням інших, то це ніяк не значить, що я наполягаю на усвідомленнях цієї дійсності тільки в моєму розумінні». (Стилістика тов. Туша. — **Авт.**)

Одне слово, перший секретар не наполягає. Але куликівцям не залишає жодного вибору на сторінках районки, крім свого агітксмчтива! Неважко зробити прогноз, що читатиме вся Україна в разі перемоги на виборах таких «ненав'язливих» порадників.

Чернігівська область.

Село

Богдан БЕРЕКЕТА,
«Голос України»

Прибуткові овочі

вирощує фермер Володимир Вислоцький на Волині

Ще в 60-ті роки інженер-механік Володимир Вислоцький разом з дружиною Софією спорудив на околиці Луцька власний будинок, у якому сім'я живе і донині. В ті роки — це було майже в полі. Коли господаря питали, чому так далеко від міста, він цілком серйозно відповідав: «Зате ближче до землі...»

І то були не просто слова. На отому клаптику городу, що біля хати, Вислоцькі вирощували овочі для себе, ділилися врожаєм і з друзями, родичами... Володимир Антонович завжди з теплотою згадував дитинство, коли допомагав батькові, який на шести гектарах мав власну господарку, де не переводилася і городина. Потім у колгоспі вже сам вирощував овочі, але не мав великого задоволення від тої праці... І коли два роки тому з'явилася можливість узяти у власне користування два гектари землі, стати фермером, то Володимир Антонович тут же розрахувався з роботи. Так само зробили і його дружина, їхній син Юрій та невістка Валя.

— Я найбільше переживав за дітей, —не приховує Володимир Вислоцький. — А що коли робота на землі не припаде їм до душі? Адже виросли вони у місті. Син — технік з машинобудування, невістка — бухгалтер, як і моя дружина. А сьогодні тішимося тим, що у нас все добре, що розуміємо і любимо землю.

Охоче розповідає фермер про своє життя-буття в останні два роки. З гектара землі у 1992 році сім'я Вислоцьких здала державі 15 тонн овочів, у 1993 році — 25 тонн. Здебільше це капуста, морква і часник. І вирощують їх тут без застосування будь-яких нітратів. Якщо в навколишніх колективних господарствах овочівництво, як правило, справа збиткова, то у фермера дає прибутки. До речі, сім'я Вислоцьких не просила і не брала в держави жодного карбованця кредитів. Почали вести господарство зі власних заощаджень, з доходів за реалізовані овочі. І сьогодні вже мають два трактори, картоплесаджалку і картоплекопачку, культиватор, необхідні плуги, вантажний автомобіль, два мотоцикли...

— Без потреби вантажною машиною в поле не їдемо, — каже Володимир Антонович. — Нерідко — мотоциклом, а то й велосипедом. Поле від нашої хати — за п'ять кілометрів. Постачаємо свіжі овочі в один з приватних магазинів Луцька, який називається «Урожайна нива». Звичайно, своїм транспортом. В угоді, яку ми уклали з магазином, розписано поставки овочів не тільки по днях, а й по годинах.

Під час розмови з директором «Урожайної ниви» Святославом Матвійчуком почув: графік завезення овочів до магазину протягом минулого року фермери не зірвали жодного разу. Ось нам би в усьому така обов'язковість!

Володимир Вислоцький хоче мати у власному користуванні хоча б сім-вісім гектарів землі, щоб по-справжньому зайнятись овочівництвом. Уже не перший місяць буквально випрошує у виконкомі Промінської сільської Ради виділити йому ще п'ять гектарів землі. Не один чиновницький поріг довелося переступити господареві, доки справа зрушила з місця — нарешті обіцяли дати землю.

— Якщо одержу навесні, то зможу засадити її, щоб продати державі не менш як сто тонн овочів, — ділиться планами фермер. — Хочу цілорічно вирощувати свіжі овочі. І помідори, і огірки, і кабачки...

Минулого літа Володимир Антонович виробив будівельний паспорт, яким передбачено спорудити на фермерській землі житловий будинок, автогараж, овочесховище, цех з переробки овочів... Уже зроблено добрий початок: до будівельної ділянки підвели воду, поставили водонапірну башту, заклали фундамент під автогараж. Овочесховище планують спорудити до серпня цього року.

А що непокоїть фермера? Невже в нього все так гладко йде? Володимир Антонович якийсь час мовчить, роздумує, а по хвилі каже:

— Думаю, що наша держава тільки виграла б від того, коли б дозволила фермерам працювати й на інших підприємствах. Потрібно давати безпроцентні кредити тим, хто любить і вміє на землі працювати. Не буде запроваджено єдиного податку на землю, не будемо мати на землі справжнього господаря. Невже цього не розуміє влада? Але овочі я все-таки вирощуватиму...

Приповідки

Про сучасну Україну і життя в ній

- Урожай 93-го небувалий. Навіщо нерозумного було до нього допускати, якщо він не зміг йому ради дати. Ще й примусив селянина приорати.
- Курочки зозулясті та біленькі, чому ж ваші яйця дорогенькі? Ви ж пшеницю в Україні поїдаєте, а нестися, певно, за кордон літаєте?
- Якщо гуманітарна допомога до нас потрапляє, то решето широке її просіває.
- У кого в руках влада — в того є не тільки «Лада».

Ілля НАСТЕНКО.

Канів
Черкаської області.

Старість — не радість

Фото Валерія ІНЮТИНА.

— Чули, на хуторі Гненному померла жінка з голоду? Сама як палець жила у хаті. Поблизу ані живої душі. А поодаль — такі, як вона, — старі та немічні...

— Ой, лишенько! Що ж воно, Господи, далі буде...

(З розмови під сільською крамницею).

Лідія ТИТАРЕНКО,
«Голос України»

ДЕ ВОНА, УКРАЇНСЬКА МАТИ ТЕРЕЗА?

Трагедія сталася торішньої зими. Негідник-син спровадив матір зі своєї квартири, привіз на хутір і кинув у нетопленій хаті. Через кілька тижнів мати померла. Від холоду, голоду і горя. Не розверзлася земля під ногами убивці-сина. Жодна волосинка не впала з голів керівників районного та обласного масштабу. Про наглу смерть на хуторі Гненному постаралися скоріше забути. Тим більше, що соціальні працівники області готувалися приймати колег з усієї України, щоб поділитися на черговому семінарі «досвідом роботи»...

Так склалося, що Черкащину вважали за кращу в республіці з організації соціальної допомоги престарілим і самотнім на селі. Останнім десятиріччям заможні колгоспи повідкривали десятки будинків ветеранів на 5 — 10 чоловік. В основному це були звичайні сільські хати, мало пристосовані під такі заклади. Проте старі люди, що зимували в них, дякували Богові і владі за тепло і харч. Змучені, покручені колгоспною кріпаччиною, вони й уявити собі не могли ліпшого притулку.

Та недовго тривав «колгоспний комунізм». Економічна скрута навісила замки майже на половину будинків ветеранів, у яких перебувало більш як 370 престарілих.З 132 будинків лишилося близько 70. І ті дихають на ладан. Закупити для них елементарні побутові речі, одягти, взути підопічних — надпроблема. Колгоспи ледве зводять кінці з кінцями, щоб розрахуватися з працездатними людьми. Тому й звертаються наполегливо до державних органів: візьміть на свій баланс будинки ветеранів, нам більше не під силу їх утримувати. Держава не проти допомогти, але й сама ледве встигає давати лад власним переповненим будинкам-інтернатам. У Черкаській області їх лише три, на 440 місць, а потребують сторонньої допомоги в області близько 25 тисяч чоловік. З них — більш як половина — у сільській місцевості.

Отже, все навантаження з обслуговування самотніх престарілих лягає на місцеві Ради, відділення соціальної допомоги вдома, створені у кожному районі управлінням соціального захисту населення (колишнім облсоцзабезом). Та ще — на формування Товариства Червоного Хреста, різні благодійні фонди й добрих сусідів. Вони разом справді могли б значно полегшити самотню, важку старість, якби працювали за чіткою системою і взаємодіючи. А так, як кажуть, де багато няньок, там дитя каліка... Навіть працівники сільських Рад, місцеві депутати, котрі, здавалося б, найперші повинні відгукуватися на біду односельців, бувають глухі і байдужі до неї.

... Не можу забути трьох жіночих доль, три горя, що стрілися на хуторі Вдовичиному Чигиринського району. Навіть кам'яне серце здригнулося б від жалю, побачивши, в яких нестатках й убогості доживають віку ті, під вікнами котрих ще донедавна свистіло пужално колгоспного бригадира: «На буряки, баби, у степ!»

Вісімдесятирічна Євфросинія Мінська не плакала, розповідаючи про себе. Виплакала сльози за чоловіком, котрий не повернувся з фронту, за двома синами, яких поховала. Лишився третій, інвалід, п'є, знущається з неї. І нема кому захистити. Чи навідувався голова сільради? Ні, вона його ніколи не бачила. І з колгоспу ніяких харчів не виписували. Ось зварила вранці супу. Буде обід і вечеря. Більше вона нічого не хоче. У холодній, сирій хаті промерзає кожна кісточка, і одне лиш благання у старенької до Бога — скоріше послати їй смерть...

У другій хаті, глиняній халупці під стріхою, теж просили небуття. У напівтемряві, закутавшись у старі одежини, лежала стогнучи стара жінка, Ганна Полудненко. Вона не пам'ятала, скільки їй літ. Та й навіщо? Син загинув. Ніхто тепер не турбується про неї. У дворі ані цурпалка дров, нема кому води принести. Ось виходила з хати, упала і скалічилася. Несила у грубі розтопити, рісочки не було в роті зранку... «Аби більший мороз, дитино, щоб замерзнути і не мучитися...»

У 83-літньої Ніни Прохач, інваліда зору з дитинства, єдине багатство — клунок зерна, що виділив колгосп з урожаю. Коли привіз тракторист до хати, зажадав плати. Ясна річ, якої — горілки. А де вона її візьме? Ось і віддала два відра пшениці. Картоплі, може, з кошик залишилося — влітку жуки не одну грядку з'їли, а вона недобачила... А оце ледве вблагала далеку молоду сусідку продати для засмажки трохи смальцю, бо від пісного аж голова почала крутитися. Продала за 40 тисяч літрову банку. Щоправда, торішнього... Та й за це спасибі...

Поїхати із Вдовичиного, не глянувши у вічі голові Іванівської сільради, якому підпорядкований цей хутір, я не могла. Воронова не довелося довго розшукувати. Він сидів, молодий і червонощокий, у колі своїх приятелів, у новому, добре умебльованому приміщенні сільради. З першого погляду було зрозуміло: директор маслозаводу з Чигирина, лісничий і колишній голова місцевого колгоспу зібралися вочевидь не на виробничу нараду. Дізнавшись про мету приїзду кореспондента, першим знайшовся чигиринський директор, зітхнув з жалем: так, нині жити дуже важко. Ось недавно, приміром, вирішили продат селянам по кілограму масла, а воно несподівано так подорожчало, що стало нікому не потрібне... Воронов шукав списки самотніх людей, показував, кому завезено дрова, а кому ні. Нарікав на нестачу пального, грошей у колгоспній касі. Але й словом не прохопився про нестачу елементарної совісті, порядності, співчуття і жалю до знедолених, старих односельців.

Нам не було про що говорити. Доводити щось такому — однаково, що стукати в наглухо зачинені двері. Хіба Воронов сам не розуміє, що коли немає пального, то розвезти хліб можна і підводою? А чому б не організувати школярів? Не впала б корона і з численного гурту бухгалтерів, обліковців, рахівників, економістів, якими набита контора, аби вони хоч раз на місяць провідали стареньку колишню колгоспницю, у котрої й досі болять руки від сапи...

Здається мені, що чим частіше говоримо про милосердя, тим немилосерднішими стають люди. Численні благодійні акції, широко розрекламовані й розафішовані, розраховані, очевидно, на зростання популярності спонсорів, а не на саме милосердя. А чого варте положення відділень соціальної допомоги, за яким укладають договори з молодими сусідами на обслуговування старих немічних людей! Тобто за те, що молоді принесуть з магазину за бабусині гроші хлібину чи занесуть до хати води, їм нараховуватимуть плату, як працівникам соціальної служби. Це «нововведення» рубає під корінь старе дерево народної моралі: прийди на поміч недужому, бідному, літній людині... Не скупись на добро і воно передасться твоїм дітям, онукам...

... У моїй уяві часто постає худенька жіноча постать у скромних одежах черниці з глибоким поглядом спокійних очей — Мати Тереза. Її, недужу тілом, але міцну і сильну духом, сповнену жагучої любові і співчуття до всіх знедолених, знає увесь світ. Їй підвладне те, що не в змозі зробити найбільші державні мужі. Вона повертає людям віру і щастя жити на білому світі.

... Де вона, наша, українська, Мати Тереза?

Черкаська область.

Фарс

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
«Голос України»

«ТЬОТЮ, ПУСТІТЬ НАС НА КУБУ!»

Як херсонські чиновники спорядили за кордон замість чорнобильських дітей «елітарний десант»

На початку цього року після тривалої затримки 12 херсонських дітей нарешті відбули до сонячної Куби. Порадіти б такому фактові. Спасибі кубинському послові Ернандесу Діоханесу Асторга, котрий домовився з Фондом соціального страхування України, щоб оздоровити й полікувати дітей з екологічно небезпечних районів, потерпілих від наслідків катастрофи на ЧАЕС. Але не встигли забути зворушливих проводів, як до обласної організації «Союз Чорнобиль» надійшли скарги.

Ось що пише Любов Балюра, евакуйована з Чорнобильської зони: «Поїхали на Кубу не чорнобильці, а діти здебільшого медиків-керівників — Гінчермана, Пряхіної, Рябоконь, Яковенко. І що зовсім несподівано, у цій компанії — внук головного лікаря дитячої облікарні Лятецької. Супроводжувала цей «елітарний десант» заступник головного лікаря Чурсіна. Комісія, створена з ініціативи першого заступника глави облдержадміністрації Олександра Вербицького, підтвердила прикрий факт. Юні посланці, які нині засмагають на тропічних пляжах, жодного стосунку до чорнобильців не мають. Звичайно, вони не винні. А от сюрприз дорослих можна оцінити однозначно — скористалися своїми посадами, щоб перекрити шлях на острів справді хворим і ослаблим. Постає запитання: невже Херсонщина залишається острівцем нелякaних бюрократів?»

Світлана Главацька, директор обласного фонду соціального страхування, викладає власну версію того, що сталося:

— Було обмаль часу, тому я звернулася до керівника дитячої лікарні Людмили Лятецької по допомогу у формуванні групи. Вона депутат обласної Ради, голова постійної комісії з охорони здоров'я, голова дитячого фонду. До того ж у керованому нею закладі ведеться диспансерний облік хворих дітей, чорнобильців теж. Людмила Володимирівна дала згоду. Та в поданому нею списку був очевидний перекіс у бік дітей медпрацівників, отож довелося доповнити його прізвищами двох сиріт, двох діток — від товариства сліпих і однієї дівчинки з Чорнобиля. З нашого рахунку заздалегідь було переказано для поїздки 208 мільйонів карбованців.

Уточнимо, що сама директриса не дуже афішувала цю поїздку. Вона не зв'язалася ні з підприємствами, де працюють переселені з небезпечних місць люди, ні з громадськими організаціями «Союз Чорнобиль», «Діти Чорнобиля», ні з обласним управлінням охорони здоров'я. Зателефонувала лише начальнику відповідного відділу облдержадміністрації Івану Нестеренку. А що той?

Іван Іванович зреагував швидко: знайшов якісь зачіпки, які не дозволяють, забороняють, застерігають. Тут і посилання на торішній лист з Мінчорнобиля за підписом заступника міністра А.Ринка, який націлює на оздоровлення потерпілих винятково у місцевих закладах. Тут і застереження з минулорічної республіканської відомчої наради у Вінниці, де йшлося про потребу «вироблення пропозицій щодо механізму направлення (так у тексті) людей, які постраждали від катастрофи, на лікування за кордон».

Помітили? Як тільки з'явиться можливість зробити щось корисне для людей, так і заковика. Спеціалістам краще знати, як юридично обгрунтовані ці підзаконні вказівки, як вони узгоджені з вимогами самого закону. Та факт залишається фактом: на час відправлення групи дітей на чорнобильському спеціальному рахунку облдержадміністрації було понад 50 відсотків невикористаних у 1993 році пільгових коштів (із 420 мільйонів витрачено лише 219). Усе якось навиворіт: гроші з одного джерела консервують, а з другого — благодійники щедро роздають на власний розсуд. Мрія багатьох бідолах поліпшити своє здоров'я залишається недосяжною.

На Херсонщині зареєстровано майже 2300 дітей, котрі постраждали від чорнобильської аварії. Через безлад, нескоординованість у діях різних відомств, державних і громадських організацій, покликаних розв'язувати повсякденні питання, торік вдалося оздоровити лише 100 дітей.

— Ситуація серйозна, — розповів директор Херсонського діагностичного центру Анатолій Галунов. — У 56 відсотків населення області спостерігається збільшення щитовидної залози, кожний восьмий житель має патологію. У найгіршому становищі тут, звичайно, чорнобильці. Надіятися лише на збільшення лікарських ліжок без запровадження ефективної системи ранньої діагностики захворювань — це вчорашній підхід. Ми дещо робимо в цьому плані. Маємо інформаційний банк даних про хворих, передаємо його до районних лікарень. На жаль, похвалитися інтенсивним використанням діагностичної, комп'ютерної техніки, на придбання якої вкладено значні кошти, можуть не всі. Недавня перевірка, наприклад, показала, що у тій же обласній дитячій лікарні хоч і зросла матеріальна база, але техніка працює вкрай неефективно. Тільки три комп'ютери IBM PC AT/286 і один IBM PC AT/380 використовують для виконання завдань, тобто лише 30 відсотків наявного імпортного обладнання. На думку спеціалістів, слід переглядати роботу АСУ, щоб більш раціонально використовувати техніку, розробляти з її допомогою завдання, які сприяли б істотнішому впливу на процес лікування, діагностування, формування диспансерних груп, координації діяльності первинної ланки педіатричної служби області...

Проте для всього цього варто розв'язати ще одну проблему. Херсонська медицина останнім часом генерує гучні скандали. Це історія зі спробою підмінити страхову медицину елементарним здирництвом, це і не розкрита таємниця вивезення трансплантантів до США, це й обурення людей тим, що з них незаконно брали платню за проходження медкомісії під час влаштування на роботу. Це і нинішній неординарний випадок з поїздкою на Кубу.

Херсонська область.

Реклама

Цитуємо

«Те, що сьогодні коїться на нашому внутрішньому валютному ринку, виходить за межі здорового глузду. Такого немає в жодній країні. У нас п'ять (!) курсів валют. Перший — це курс нашого купона (або українського карбованця), якщо він обертається в межах одного великого банку. Приміром, «Промінвест», або «Україна». Та ці банки перебувають на червоному сальдо. Це означає, що їхні можливості видавати перевищили джерела покриття. Отже, клієнти такого банку можуть купити валюту всередині його за найнижчим курсом. Зовсім інший курс установлюють, коли клієнт мусить мати справу з клієнтом другого банку. Інакше кажучи, вийти за баланс банку. Це вже другий курс долара. Третій курс утворився, коли Нацбанк за умов припинення діяльності УМВБ знайшов спосіб запровадити все ж таки ринковий курс через так званий аукціон. Четвертий — тендерний курс. І п'ятий — наш біль та ганьба — курс «чорного» ринку, що його мало не щодня оголошують по радіо та телебаченню. Коли я чую таке, думаю, до чого ж ми дійшли, якщо не можемо організувати нормальний, цивілізований валютний ринок, а орієнтуємося на «чорний». Я не можу дібрати потрібних слів, щоб охарактеризувати дії властей, які призвели до такого безладу. І практично всіх загнано до «чорного» трансферу. Ми самі створили криміногенну ситуацію й живемо за умов, коли немає правил гри. А грати все ж треба. Так, наприклад, послухав, що робить один з наших банків. Просто жах. Банк купує на «чорному» ринку долари. Потім надає можливість своїм співробітникам викупити їх за офіційним курсом, щоб знову конвертувати на «чорному» ринку...»

Вадим ГЕТЬМАН.

(«Бизнес» від 25 січня 1994 року)

Репліка

Микола ГОРВАТ, «Голос України»

Як брати Ахмадови з Держстрахом

Що не кажіть, а число «13» фатальне не для всіх. Принаймні для Руслана Ахмадова воно виявилося більше, ніж щасливим. Саме цього дня, у липні 1993 року, він уклав договір з Ужгородським відділенням Укрдержстраху в особі директора Юрія Долинича на «страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту».

Отже, держава виступила гарантом для одержання Ахмадовим від банку великого кредиту. Не поцікавившись навіть, чи існує взагалі товариство з обмеженою відповідальністю «Меркурій», очолюване нібито Ахмадовим, де воно розміщується і чим займається, чи має певні цінності для відшкодування в разі потреби кредитних сум і т. ін. Не було передбачено договором зокрема й те, за яких умов Укрдержстрах має право відмовити у виплаті страхового відшкодування.

Якби це зробили, то, можливо, начальник регіонального управління акціонерного комерційного «Промінвестбанку» Віктор Дуфинець задумався б: чи видавати клієнтові такий солідний кредит? Або принаймні сам перевірив би платоспроможність і надійність «Меркурія». А під солідні гарантії від держави банк без довгих роздумів відпустив Ахмадову (ніби для закупівлі продовольства) 265 мільйонів карбованців. Того ж таки 13 липня спритний ділок обміняв їх на 18 мільйонів російських рублів, перерахував на своє прізвище в Нижній Новгород — і шукай вітра в полі.

Досвідом молодшого брата невдовзі вирішив скористатись і старший Ахмадов — Нажмуду. І з'явився в обласному центрі вже в особі директора малого приватного підприємства «Восход ЛТД». Щоправда, чомусь не 13 числа, як брат, а 14-го. У вересні того ж 1993 року. І подався... Куди б ви думали? Правильно, в Ужгородське відділення Укрдержстраху. Уклав відповідний договір, пішов до «Промінвестбанку», узяв позику на 350 мільйонів, перевів у готівку і... навадогін за братом.

Тепер обласна прокуратура, що «намацала» шахрайські дії братів Ахмадових, з'ясовує: як їм вдалося так спритно обійти досвідчених дядечків з Укрдержстраху? (Агентство, до речі, тепер справно замість шахраїв сплачує відсотки за кредит, а відтак, напевно, погашатиме і всю позику). Цікавить правоохоронців також, чому так легко погодилися видати кредит і банкіри, коли місцеві жителі вимолюють позики місяцями. Розшукують і братів Ахмадових.

Медицина

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

«Джон Гопкінс» обирає Валерія Запорожана

«У нас народилася дитина!» Такі телеграми, які надходять на адресу центру «Здоров'я сім'ї», можна вважати вітальними листами.

«Джон Гопкінс» — це Балтиморський медичний університет у США. А Валерій Запорожан — одесит. Відомий одесит. І не лише у своєму рідному місті. Саме його ентузіазмом і стараннями п'ять років тому в Одесі було створено науково-методичний центр «Здоров'я сім'ї», який незабаром став міжнародним. Не за указом «згори», а за суттю діяльності: досить скоро сюди почали звертатися по допомогу громадяни не тільки України та республік колишнього Союзу, а й інших країн світу. Насамперед ті, хто хотів мати щасливе подружнє життя, народжувати й виховувати дітей. За цей час у центрі побувало понад 300 тисяч пацієнтів.

Один з головних напрямів його діяльності — усунення вад у здоров'ї, що призводять до безплідності жінки чи чоловіка, бездітності сім'ї.

Пацієнти не знають, примірoм, чого варто було придбати ендоскопічну систему фірми «Мартін» чи ультразвуковий апарат фірми «Дорньє» і т.ін. Зате знає це В.Запорожан. І якщо учасники міжнародних наукових симпозіумів (а такі тут провадять віднедавна нерідко) відзначають, що центр оснащений за останніми досягненнями медичної науки і техніки, то генеральний директор думає при цьому не про нескінченні ходіння по відомчих кабінетах, пошуки багатих і чужих спонсорів, не про поїздки, нарешті, за кордон для читання лекцій — і все з єдиною метою: віднайти валюту, щоб краще оснастити центр. Він думає про те, що все це недаремно, бо останнім часом сюди дедалі частіше надходять листи з радісним повідомленням: «У нас народилася дитина!»

А недавно генеральний директор центру «Здоров'я сім'ї» очолив Українську асоціацію гінекологів-ендоскопістів, це дає можливість поширювати практику одеситів і в інших містах нашої країни. В.Запорожан — член ряду міжнародних наукових товариств — причому не почесний, не парадний, а дійовий. Цими днями надійшла до Одеси й така звістка: Валерія Запорожана першим з українських спеціалістів-медиків обрано професором кафедри акушерства й гінекології медичного університету «Джон Гопкінс», що в заокеанському місті Балтимор. Невдовзі має прочитати там свій перший курс лекцій. Хоча його, власне, там уже слухали не раз.

— Це запрошення мені особливо приємне, — каже професор. — Бо прилучаюся до нових турбот про материнство, дитинство у Рік сім'ї, що розпочався.

Одеса.

Степан КОЛЕСНИК, письменник

Трагедія на дорозі...

Як і завжди, Валерій Опанасович прокинувся, розім'явся, відчув насолоду од того, що кров погнало по жилах, поснідав, чим Бог послав, і на свіжу голову прийняв рішення державної ваги. А саме: вимріяний у душі об'єкт будувати негайно! Поки в країні — ні влади, ні порядку. Не зівай, Хомко, на те ярмарок!

Але ж недарма кажеться: тільки-но Бог замислить благе діло, а чорт тут як тут із капостями.

І що ви думаєте, справдилося! Другого жовтня (минулого року) при в'їзді у Вінницю військово-дорожня інспекція зупинила стосильного крана. Прискіпливі автоінспектори вписали до протоколу: «Водій рядовий Наумов перепідготовку для роботи на даній техніці не пройшов, управляти нею права не має. Машина технічно несправна. Є люфт продольної тяги. Відсутнє світло фар».

Що воно за диявольщина! Люфт є, виучки у водія нема, а браві молодці з ВАІ випустили на трасу криву і невидющу машину. А ніякого дива! Просто рядовий Наумов похвалився автоінспекторам, що їде на будівництво дачі самому командувачу авіацією.

Як бачимо, головний льотчик України безжально рве жили армійської техніки, зводячи собі пишне кубелечко навіть у свята та вихідні (друге жовтня припадає на суботу), нехтуючи циркуляр начальника Генерального штабу генерала Лопати, в якому строго-настрого заказано шарпати і гробити крани та всякі бульдозери: по суботах після п'ятнадцятої години, у неділю і зовсім обмежено.

До нічного туману завивав автокран на спорудженні «царських хоромів». Змучився водій, виснажився ресурс техніки. І коли голодний, зморений солдат вертався до частини, він сліпою машиною («відсутнє світло фар») наїхав у темряві на чоловіка.

А чоловік тюпав собі обочиною шляху, кваплячись додому і несучи кілька буханців чорного хліба. Та й не доніс! Не судилося. То була остання його дорога на цьому світі... Під важкими колесами загинув ветеран війни, кавалер бойових орденів Дмитро Васильович Алексеєнко. За плечима у нього фінська, німецька війни... Гриз лінію Маннергейма зубами, на смерть стояв на Міусі, вмерзаючи в окопну землю, брав у лоб сиві Карпати, під страшною кулеметною заметіллю перепливав Дунай...

Хтось скаже: нещасний випадок. Мовляв, так воно полихому зав'язалося, що солдат убив солдата. Ні, то тяжка неправда! Наздогнав фронтовика не тупий кран, а сваволя начальницька, зажерливість генеральська і повна безкарність в армії тих, хто красується у лампасах.

... Цю лиховісну історію донесла до сіл і міст Вінниччини обласна газета «Панорама». Публікацію «Генерал Васильєв проти директиви генерала Лопати» вміщено під рубрикою «Скандали». А невдовзі, 27 жовтня 1993 року, в цьому ж часописі з'явився матеріал «Генерали ВПС і їх дачні апетити», до якого відразу прикипів пильний читач, бо автор статті не просто полковник С.Будко, а член військової ради, начальник соціально-психологічної служби ВПС України, один із заступників Васильєва.

Бомба у царстві негласності

Живучи в імперії зла, ми роками звикали гнутися перед начальством, змалечку вчилися лестити і травою стелитися. Холуйське, недостойне людини наростало на наших душах, як омела на дереві. Чиношанування, викривлені взаємини на службі викресані у сакраментальній фразі: «Я начальник — ти дурень, ти начальник — я дурень». Виступ офіцера Будка — не тільки вибух бомби в царстві військової негласності, кам'яноморної відгородженості од суспільства, але й гімн утвердженню особистості, вирок лакейству і підлабузництву. Це виклик шляхетного полковника української армії хапугам у лампасах.

«Зі всією відповідальністю заявляю і прошу громадськість втрутитись у припинення використовування службового становища майже всіма генералами авіації ВПС... Так, з легкої руки і дешевої кишені активно приступили до будівництва дач у чудових місцях нашої Вінниччини генерали Ю.М.Петров, Я.І.Скалько, В.А.Варивода, В.В.Павленко та інші керівники штабу авіації. Простий громадянин держави або офіцер армії і мріяти про таке будівництво не може. Цими посадовими особами використовується майже безкоштовно техніка, будівельні матеріали, а також військова робоча сила. Окрім того, для генерала Я.І.Скалька і начальника управління кадрів авіації ВПС полковника С.І.Фітеля збудований фешенебельний котедж-особняк, який за теперішніми цінами оцінюється майже в три мільярди карбованців. Це добрий бенкет серед чуми інфляції. Відбувся безсовісний обман командувача Прикарпатським військовим округом у тім, що генерал Скалько і полковник Фітель отримують відповідну квартирну житлову площу (про котедж — ні слова).

... Прикро те, що... командувач авіації ВПС генерал-лейтенант В.О.Васильєв, не зрозумівши до кінця наслідків «дружніх стосунків» з цими людьми, змушує себе піддаватись на деякі провокаційні дії і поступово втягуватися в аморальні вчинки».

Може, скривджені чини оскаржили це в суді як наклеп чи кинулись оббивати пороги редакції, спростовуючи написане? Мовляв, знеславлено нас ще й оббріхано. Як поніміли генерали! Нема в них не тільки козирного туза, а й карти путньої за душею.

Отака вона — мімікрія на людях. Зате в себе, у військовій зоні, генерали вийшли з окопів, наче піша-пішагія рядова, заткнувши поли за пояс, хоч у Вінниці асфальт блищить і тротуарів тьма-тьмуща. Механізм розправи спрацював чітко, як затвор карабіна. Через два дні після появи статті командувач авіації скликав нараду керівного складу — того самого, котрий у газеті пропечатаний. Гадаєте, начальники відхрещувались од дач, нажитих на солдатському горбі? Чи, може, командувач каявся у скоєних гріхах?

Генерал Васильєв судив:

— Полковник Будко совершил проступок, который граничит с преступлением. Он клевещет на честных генералов... Я получил «добро» министра обороны Радецкого освободить Будко от занимаемой должности.

Ох і круто бере генеральське орало! Бачили, «граничит с преступлением...» Ніби це Будко, а не Васильєв, заганяє солдатів у домашнє рабство, ніби полковник, а не командувач авіацією, причетний до вбивства героя-фронтовика в осінніх сутінках.

Закарбуймо собі в пам'яті одіозну фразу, яка може стати крилатою: чесні генерали! «Чесний генерал» Васильєв «виврав» у держави дві чотирикімнатні квартири — у Вінниці та Одесі. Нині військове безконтрольне відомство споруджує «чесному генералові» фешенебельне пристанище в тій же Вінниці. Про дачний теремок уже говорилось. І всі будівничі звершення — за наші з вами кровні! За «найчеснішим генералом» закріплено п'ять автомобілів, один з яких «мотається» по магазинах і базарах — зветься він ніжно й задушевно: «для дому, для сім'ї».

Виступ Васильєва на нараді керівного складу — то вільний політ вожака, котрий нацьковує на жертву. А вже добивав — зачитував наказ — начштабу генерал Петров, теж завзятий любитель дачних затишків... звісно, за державні грошики:

— Освободить от занимаемой должности! Документы отправить в Минобороны для увольнения из Вооруженных Сил...

Пане-полковнику — мій синьоокий!

Ну що, подумав, що «чесні генерали» служать Україні? Ага, дочекаєшся! Ідоли в них чужі і молитви не наші.

Для довідки. Це той самий Петров, який наприкінці 91-го року — перед фантастичним стрибком цін — придбав за копійки «у себе в армії» легкову машину. Не сам-один, аж одинадцять відгукнулося на поклик дармовщини: начтилу генерал Павленко, начальник фінансового управління полковник Арташ... А тепер набивають кишені, перепродуючи дармове для них (народне!) добро, як той же «бідняк із бідняків» Павленко.

«Чесні генерали» з розмахом промишляють не тільки на землі, а й у «небесі». Ніби навмисне для них створені авіакомпанії: «Бусол» (в Узині) і «Атлант» (у Криму). Вони перевозили до Росії продовольчі товари на літаках, орендованих у ВПС України. Особливо чуйну, прямо-таки батьківську, увагу до небесних торгів продуктами проявляли дві посадові особи: начштабу Петров і начтилу Павленко. Недосяжно веселим і грандіозним видалось комерційне ярмаркування «на небесі». Од «крутих віражів» генеральських махінацій до казни України не надійшло більше 6-ти мільйонів карбованців. На славу погріли руки спритні соколики!

Означивши масштабну цифру в наказі, тодішній міністр оборони оголосив Петрову і Павленку службову невідповідність. Але, як прогнозують філософи, все тече і ніщо не стоїть на місці. Влада в українському «Пентагоні» перемінилася, «чесні генерали» відчули небувалий приплив сил і «крутять роги» відданим Україні офіцерам. Начувайтеся, панове Будки! Замріть у своїй рідній державі. Військова мафія гряде...

Під час наради керівного складу ВПС стався кульмінаційний вибрик. Генерали встали і залишили кабінет командувача, гордо заявивши: наша ущемлена гідність і статус лампасний не дозволяють сидіти разом із полковником Будком! Ми не артисти з погорілого театру?.. А який тягар упав би з плечей народу, аби ці «чесні генерали» дружно підвелися і вийшли... з нашої армії! Та так, щоб ніколи не повертатися. Бо ж не витримає Україна всепоглинаючого генеральського ярма — впаде на коліна.

Легко казка мовиться, та важко наруга чиниться. Після наказу Васильєва «строптивого» полковника запустили у безжалісну машину Міноборони — і труть його, і мнуть. Начальник управління виховної і соціально-психологічної роботи генерал Кобзар викручуватиме мізки Будкові: просись, щоб тебе перевели в інше місце! «За що?» — зболеним серцем спитає полковник.

А. Кобзар — вимуштруваний політпрацівник, либонь, розуміє, що його управління покликане відстоювати і проводити у життя національну ідею в армії. Нести на військових шоломах чистоту наших ідеалів і помислів. Генерал мав би гордитися офіцером, здатним на самопожертву заради України. Про нерівний бій мужнього донкіхота, який з відкритим забралом виступив проти ошалілих від наживи начальників при лампасах, мусила б військова преса бити у всі дзвони. Натомість начальник управління братається з корумпованою елітою авіації, а непідкупного офіцера заганяє у лихий житейський кут. «За що?» — хоче дізнатися полковник. Повагавшись для годиться, генерал-ідеолог видасть державну таємницю: «За розвал Військово-Повітряних Сил».

Потім полковника потягнуть на колегію міністерства. От коли він жахнеться! Будко розмовлятиме мовою своїх батьків і держави своєї, а майже вся золотопогонна злива, годована українським хлібом — ще й добре годована! — чужою, чужою... То вони тільки по телебаченню іноді сіють такий - сякий суржик недолугий, димові завіси ставлять од народу. Мовляв, ми теж горнемося до мови української! Після колегії (колективного розуму) полковника сплавляють іще на атестаційну комісію. Словом, жуватиме його міністерська машина в залізних зубах...

Ніщо так не терзає душу, як кричуща несправедливість. Нема на світі страшнішої кари од тієї, коли по тобі стріляють свої (нібито свої). Міністерські слухання — невигойні шрами у серці, що нагадують поорані борозни. Щоразу викликувано його на дев'яту ранку. Сергій Олександрович добирається до Києва-Пасажирського поїздами нічними. А його — невиспаного, змордованого думками гнітючими — тримають по осоружних приймальнях доти, поки темрява не накриє місто. Відкрито збиткуються з нього. Щоб зарубав собі на носі, як касту генеральську виводити на чисту воду.

В авіації знають, за що ламають крила полковникові Будкові. Ну а цивільний люд, дякувати Богові, непідвладний «чесним генералам» і просвітлений пресою, — відкрито обурюється. А тим часом іржаві шестерні військової машини крутяться жорстоко і немилосердно, і синхронно. Стривайте, коли ж це залізяччя встигло заіржавіти? Не беріть зайвого в голову, вони й були такими. Ніхто їх не міняв з часів імперії. Просто шестерні ці переставили — комплектом! — з однієї машини в іншу, з учорашньої в сьогоднішню. Зазори ж бо в машинах однакові: «гостівські»...

Головуючий на атестаційній комісії генерал Біжан на прощання скаже Будкові:

— Ідіте додому і виконуйте свої обов'язки!

А як виконувати? Наказ Васильєва, що його благословив міністр, ніким не скасований. Щодня полковник з'являється на службу — хоч служби нема. «На палубу вышел, а палубы нет». За вказівкою мстивого командувача авіацією навіть телефони у Будка «відрізано» од світу. Глухо в кабінеті полковника, як у середньовічній тюрмі. Дрібна кухонна помста людини без польоту і власної гідності.

А ось іще одне свідчення генеральського самодурства. Торішнього листопада військові аташе іноземних країн, акредитовані в Україні, зустрічались у Вінниці з командуванням ВПС. Запросили і представників засобів масової інформації. От тільки газетярам із «Панорами» перекрили шлагбаум. Сп'янілий від уседозволеності генерал Васильєв викреслив журналістів, як тим повідомили, із списку своею «собственной рукой».

Нагадаємо, що такі забави генеральські підпадають під статтю, бо відмова надавати інформацію — то грубе порушення чинного в Україні законодавства.

* * *

Наведені в публікації факти не дають спокою «ні вдень ані вночі». І в мене виникають сповнені глибокої і непідробної тривоги запитання до міністра генерала Радецького. Яка в нас армія? Наша, українська, чи окупаційна? І друге. Чи можуть такі генерали бути захисниками Вітчизни?

Вінниця — Київ.

Про автора

Відомого українського публіциста Степана Колесника, автора нашумілої книги «Обкрадені села», за яку уже незалежна Україна удостоїла його державної Шевченківської премії, письменницький талант призвав до армійської тематики.

На фоні проблем імперського Чорноморського флоту колишній моряк не міг не зацікавитися, скільки там футів під кілем у Військово-Морських Сил України. Й ось днями вийшла з друку чергова книга С. Колесника з промовистою назвою «Куди пливе ескадра?»

Розкрадають Україну, як з'ясовує публіцист, не тільки на суші і на морі, а й в «небесі»... «Доки?» — не втомлюється запитувати письменник...

Земляки Степана Павловича із Калинівського району на Вінниччині висунули його кандидатом у народні депутати України.

Василь НАЗАРЧУК, журналіст

СТАРОДАВНІ ПИСЬМЕНА НА СТАРОВИННИХ СТІНАХ

Успенської церкви у Галичі знайшли українські археологи. Тепер залишилося їх тільки прочитати — і ще одну таємницю розкриє перед нами колишня столиця колишньої могутньої Галицько-Волинської держави.

Знахідки

Дерево без коріння мертве. Держава також. Українська держава має глибоке коріння. І не лише в Києві, а й у древньому Галичі. Та якщо Київ у всіх на видноті, то колишня столиця могутньої Галицько-Волинської держави — на століття поринула у забуття.

Нинішнє утвердження української державності зумовило потребу в дослідженні її культурно-історичного коріння. І тут без Галича не обійтися.

Рік, що минув, засвідчив небачений раніше інтерес до Галича істориків, краєзнавців і, звичайно ж, археологів. Чи не вперше за десятиліття археологічного дослідження після епохального відкриття у 1937 році фундамента Успенського собору і тлінних останків галицького князя Ярослава Осмомисла, розкопки принесли сенсаційну знахідку. Учасники слов'яно-руської археологічної експедиції Інституту археології АН України та Івано-Франківського краєзнавчого музею, яку очолив професор Володимир Баран, у стінах нині діючої Успенської церкви, збудованої в XVI столітті, каплиці Святого Василія (XV століття) виявили вапнякові блоки з витравленими на них древніми написами і малюнками — так званими графіті. Однак сенсація не в тому, а в тому, що деякі блоки в графіті перевернуті на 90 і 180 градусів, а це свідчить, що їх повторно використовували. На думку науковців, вік блоків значно більший, ніж вік споруд, у яких їх знайдено. Здійснене археологами ретельне дослідження приводить до висновку, що ці блоки походять із знаменитого Успенського собору, спорудженого у древньому Галичі за вказівкою Ярослава Осмомисла і зруйнованого в середині XIII століття під час татарської навали.

На думку завідувача відділення археології Івано-Франківського краєзнавчого музею Богдана Томенчука, одного з авторів цього відкриття, графіті, яких виявлено більше 20, виконано в другій половині XII століття. Вони подібні до відомих написів на стінах Софії Київської та церкви Святого Пантелеймона, що у селі Шевченковому поблизу Галича, які є ровесниками Успенського собору. Нині спеціалісти здійснюють дешифрування галицьких графіті. Можливо, ці написи дадуть відповідь на запитання, які давно хвилюють археологів. У будь-якому разі після цього знатимемо про древній Галич багато більше, ніж раніше.

Крім цих знахідок, минулий рік приніс й інші відкриття. Вперше проведено дослідження найбільшого оборонного валу на дитинці міста, виявлено чотири різночасові оборонні споруди древнього Галича. Перша збудована в IX—X столітті, друга — в XI столітті, третя — в XIII столітті і четверта — в XVII столітті. Це дає змогу спеціалістам стверджувати, що місто засновано в IX столітті й існувало як укріплений осідок галицьких єпископів і митрополитів ще багато століть після його зруйнування татарами.

А ще археологи торік розкопали залишки палацу XIII століття на Подолі під Крилоським городищем.

Другий рік у Галичі працює велика експедиція Львівського інституту українознавства, яка вивчає архітектуру давнього міста, повторно досліджує залишки Успенського собору, а також веде розкопки на території галицького середньовічного замку.

Минулого року в Галичі вперше відбулась авторитетна міжнародна конференція «Галицько-Волинська держава: передумови її виникнення, історія, культура, традиції», створено товариство «Галицький собор», яке мріє про відбудову Успенського собору і відновлення митрополії.

— Усі ці роботи, — каже Богдан Томенчук, — підводять нас до необхідності створення державного культурно-історичного заповідника «Древній Галич». До речі, відповідні документи вже подано на затвердження в Кабінет міністрів і Верховну Раду України.

Івано-Франківська область.

Наші в світі

Людмила МИКИТЮК, «Голос України»

Партитура для вікна в Європу

Якщо Росія колись була інтегрована у світове співтовариство балетом, Польща сьогодні інтегрується шоковою терапією, то нам поки що лишається одне — знаменитий український талант сісти, підперти рукою голову й тужно заспівати. Три ментальності — три способи життя.

У Польщі відбувся Міжнародний фестиваль «Білостоцькі мальви». Втручання у внутрішні мистецькі справи суверенної держави лише віталося. На фестиваль були запрошені по два виконавці з Білорусі, Росії, Литви та України. Один професіонал для участі в гала-концерті та один аматор для участі у конкурсі. З України до Білостока вирушила пара переможців фестивалю «Червона рута-93» Іринка Шинкарук та Олександр Пономарев (дві перші премії в жанрі поп- музики). Ми їх і самі полюбляли послухати, прицмокуючи язиками, але в Білостоці наші юні обдаровання справили справжній фурор.

Учасники фестивалю мусили виступати у супроводі Варшавського біг-бенду під керівництвом відомого диригента Станіслава Фіалковського. Отож дирекція «Червоної рути», виконуючи умови «Білостоцьких мальв», попередньо надіслала до Польщі партитуру пісні «Місячний оберіг» композитора О.Ходакевича і поета Б.Сокола, яку мала виконувати 14-річна Іринка Шинкарук. Однак біг-бенд не зміг аранжувати цієї музики: для суто естрадного оркестру вона виявилася занадто складна.Іринка автоматично випадала з конкурсної програми. Так воно і сталося. Але тільки наполовину. Після першої репетиції шановне міжнародне журі схопилося за голову: так було вражене рівнем виконання, національною визначеністю і водночас гострою сучасністю музики, делегованої Україною. Появу такої співачки назвали кроком уперед у розвитку сучасної популярної музики.

Вирішено було, що організаційне положення фестивалю, хоч і рівноцінне юридичному законові, — не стіна і його якось можна обійти. Іринка взяла участь у всіх фестивальних концертах. Публіка бісувала її виступи.

Голова білоруської Спілки композиторів Ігор Лученок одразу запросив дівчинку на фестиваль білоруської сучасної пісні. Крім спеціального диплома й головного призу (можемо сказати, що це була шубка з натурального хутра), Міністерство культури й мистецтва Польщі вирішило виділити Ірині спеціальну стипендію, на яку можна буде виступити в Польщі, зокрема у Варшавському театрі оперети «Сирена».

Отож перші валютні гонорари, перший маленький європейський успіх чергових переможців «Рути» і останні романтичні надії на те, що і в інших, фундаментальніших сферах, ми теж пропрубаємо власне вікно до Європи.

А тим часом Іринка Шинкарук встигла взяти участь у постановці Василя Вовкуна до 100-річчя з дня народження Миколи Хвильового «Я(Романтика)» в Національній опері — і цю постановку можна визнати чи не найпомітнішим явищем серед театральних прем'єр останніх місяців. І разом з Олександром Пономарівом стала лауреатом Міжнародного фестивалю сучасної української пісні «Пісенний вернісаж-93».

Інформаційний кур'єр

Микола ВОЛОК, «Голос України»

Хто написав пісню «Реве та стогне...»?

Тривалий час вважали, що музику до відомої пісні на слова Т.Шевченка склав народ. Цікаву новину на сторінках «Кіровоградської правди» повідомив член Спілки архівістів Сергій Шевченко. Його одеському колезі вдалося встановити, що це зробив наш земляк Данило Крижанівський.

Народився він у тодішній Херсонській губернії в сім'ї священика, закінчив Єлисаветградське духовне училище, а потім — Одеську семінарію. Згодом, після навчання в Новоросійському університеті, обрав світське життя, став викладачем Болградської гімназії. Керував хором, писав музику на слова відомих українських і російських поетів. Свої пісні «Чи у полі, чи у борі» та «Реве та стогне Дніпро широкий» присвятив відомому своєму землякові, видатному українському драматургові, актору і режисеру Маркові Кропивницькому, з яким познайомився в Одесі в 90-х роках минулого століття.

Кіровоград.

Людмила МИКИТЮК, «Голос України»

Як Параджанов і Фелліні дружили

Якби Фелліні був грузином вірменського походження і мешкав у Радянській Україні, він, мабуть, був би... Параджановим. І навпаки.

Непоштива абсурдистська думка, з якої, втім, можна зробити хороший бойовик і взяти за нього Оскара. У реальному житті все залишалося на своїх місцях. Параджанов знімав Миколайчука, Фелліні — Мастрояні. Параджанову не судилося, як, скажімо, Андрію Тарковському, хоча б у кінці життя трошки попрацювати на батьківщині Федеріко. Хоч би й вимушено. Коли Параджанова посадили за грати, Фелліні разом з нобелівським лауреатом Луї Арагоном наривався на міжнародний скандал, вимагаючи випустити його звідти. І термін ув'язнення генію скостили. Відомо, що вони листувалися.

Недавно Фелліні виповнилося б 74 роки. У Спілці письменників України відбувся вечір пам'яті обидвох режисерів. Демонструвалися кадри з нествореного фільму Параджанова «Персидські фрески» та уривки з документальної стрічки Наталії Акайомової, яка на правах добровільної підпільниці берегла плівку з живим Параджановим. Виконувалась «Музика пам'яті Сергія Параджанова» для скрипки соло з циклу «Вінок посвят» Володимира Губи.

У залі були присутні Надзвичайний і Повноважний посол Аргентини Луїс Баккеріса та Надзвичайний і Повноважний Посол Італії Вітторіо Сурдо. Пан Баккеріса, зокрема, сказав: «Дуже дивно, що такий режисер, як Параджанов, не був прийнятий у власній країні». Не забудьмо, що Аргентина однією з перших визнала й оцінила геній Параджанова. А пан Сурдо на прощання зауважив:«Сьогодні я краще зрозумів, що об'єднує наші країни».

А вже тутешній критик Вадим Скуратівський слушно резюмував, маючи на увазі спорідненість цих двох режисерів як у романтичному, так і в трагічному:

— Якщо Фелліні відчував, сказати б, містичну приреченість людини взагалі, то Параджанов був ще й жертвою системи.

Василь БАБУХ, «Голос України»

Якби Федькович не служив у війську

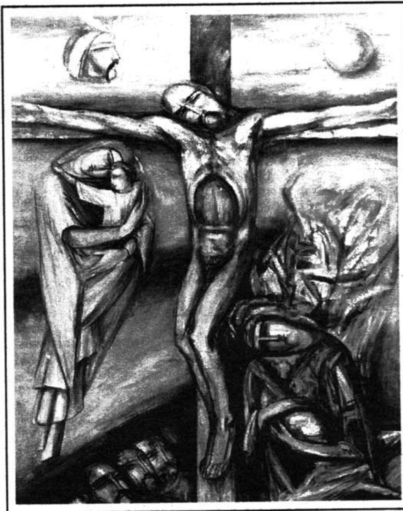
У скрутному становищі опинилася Чернівецька друкарня, оскільки останнім часом чисельність її замовників скоротилась. Але врятував підприємство італійський бізнесмен, власник найбільшої у світі колекції екслібрисів (до речі, вона занесена в Книгу рекордів Гіннесса) Маріо де Філіппіс. Він звернувся до буковинських друкарів з проханням розтиражувати «Антологію української поезії», яка розповсюджуватиметься на його батьківщині.

Історія появи цієї книги досить цікава. Кілька років тому Маріо де Філіппіс одержав пакет з перекладами творів українських поетів, які здійснив буковинський учитель, добрий знавець італійської мови Іван Труш. Були серед них і вірші Юрія Федьковича, написані на італійську тематику, коли він служив у цісарському війську. Це заінтригувало підприємця і він погодився на випуск багатотомного видання «Голоси України». Але за умови, що воно буде проілюстроване нашими художниками.

Іван Труш виконав волю мецената.

До італійського читача вже надійшло чотири книги з цієї серії. Мовою Данте перекладені твори Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Богдана Лепкого, Ліни Костенко, Василя Стуса... П'ята книга буде надрукована в Чернівцях.

Отже, якби Ю.Федькович не служив у цісарському війську, то не було б сьогодні «Антології української поезії» в перекладі італійською.

ПРО трагічні події під Крутами немало написано: це і поетичні присвяти, і мемуари, й інші публікації, в яких знаходимо різні оцінки того, що сталося січневої днини 1918 року біля цієї залізничної станції. Проводять аналогії з древніми грецькими Термопілами, порівнюють Крути з відомим цезарським «Перейти Рубікон!» — тобто з тим переломним моментом, у якому визріло наше прагнення боротися з кривавою більшовицькою Москвою.

Оцінювали події під Крутами як перетворення «слова в чин», як реалізацію заклику Четвертого Універсалу до боротьби за Українську державу, трактували загибель студентської молоді на засніженому полі як хвилюючий взірець виняткової самопожертви, мучеництва і відваги. Були й такі, що характеризували бій під Крутами як класичний приклад повного військового анафальбетизму з боку наших військових командирів, як безумство, зраду і злочин тих, хто вів молодь до бою.

З усіма цими оцінками до певної міри можна погоджуватися. Окрім останнього твердження, де йдеться про зраду і злочин. А тим часом говорити про якусь «зраду», про «слабкодухість» українських старшин, навіть про їхню «втечу» з поля бою, вже стало недоброю «звичкою», коли йдеться про Крути. Тож увійшла ця «зрада» і до поезії, і навіть історії... Прикро про це говорити, але чомусь більшість авторів публікацій про Крутянську трагедію не завдавали собі клопоту з'ясувати, дослідити справжній стан речей — перебіг бою і ті обставини, в яких він відбувався. Тобто звернутися до достовірних джерел. Зокрема, до звіту командувача українського війська, яке вело бій під Крутами — до сотника А.Гончаренка. Саме цей документ і ліг в основу моєї публікації.

Тут 27 січня 1918 року о 4-й годині ранку вони зустрілися з юними добровольцями з Українського Студентського січового куреня — щонайбільше 130 багнетів під командою старшини Омельченка, прибулого на передову з Києва. Сотник Гончаренко відвів студентам найменш загрозливу ділянку оборони на лівому крилі.

«Нас тут триста як скло товариства лягло...»

29 січня, вранці, банди червоних щільними колонами розпочали наступ. Очевидно, були певні, що ніхто їм не заступить шлях на Київ. Та коли підійшли на віддаль стрілу, молоді добровольці зустріли їх вогнем. Заговорили довгими чергами кулемети, поливаючи ворога свинцем. Червоні кинулися врозсип.

Мали вони значні втрати. Але за першою ворожою атакою накочувалася друга, третя... Бо прибували свіжі сили і, зрештою, червоні зайняли лінію фронту завширшки в п'ять кілометрів.

А наші?.. Півтисячі кепсько навчених, необстріляних київських курсантів і студентів разом з 20 старшинами ледве обсадили трикілометровий фронт.

Щоправда, на допомогу їм наспіла на відкритій залізничній платформі одна гармата під орудою сотника Лощенка. Саме вона якийсь час влучним вогнем пригинала до землі наступаючих ворогів, гасила їх атакуючий запал. Та коли червоні почали обходити оборону курсантів з правого флангу, артилеристи, не маючи змоги повернути гармату для стрілу вбік, одійшли з лінії бою.

Шукаючи допомоги і порятунку, сотники Тимченко і Богаєвський спішно подалися до Ніжина, щоби привести звідти Шевченківський полк, який саме там розташувався на постій. Та вояки полку знову заявили про свій «нейтралітет» і виїхати на фронт, підтримати стікаючих кров'ю студентів відмовилися.

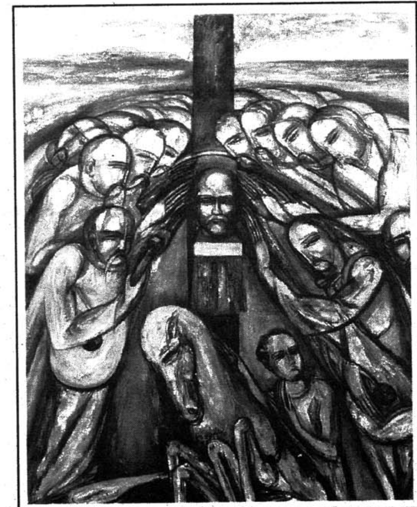
Десь близько 12-ї години червоні зосередили наступ на тій ділянці фронту, яку обороняли студенти. Але, потрапивши під перехресний вогонь, від свого наміру відмовилися — знову взялися обходити праве крило нашої оборони. Щоби не дати ворогові здійснити цей небезпечний маневр, українські командири вводять у бій резервну сотню. Так і протрималися до вечора.

Треба було відходити. Насамперед одержав наказ залишити поле бою Студентський січовий курінь. Потім — друга і, зрештою, третя і четверта сотні Юнацької школи. Перша сотня, введена в бій останньою, прикривала відступ.

Уже коли сідали в поїзд, зауважили, що бракує багатьох студентів, котрих під вечір бачили живих. Спішно вислана за ними розвідка донесла: в темноті студенти втратили орієнтири і пішли на вогні — станцію Крути, вже зайняту червоними. Ці 32 студенти, серед яких і брат сотника А.Гончаренка — Володимир Шульгин, потрапили в полон і загинули в страшних муках, мордовані червоними бандитами.

Поїзд з тими сміливцями, котрі живими вийшли з поля бою, відійшов у напрямку Ніжина. Саме тут перебував вже згаданий Шевченківський полк, вояки якого відмовилися стати поруч в обороні України з молодими патріотами. Мало того, перекинчики навіть хотіли роззброїти крутянців, але їм не вдалося. І вже на станції Бровари сотник А.Гончаренко склав релятивний звіт Симонові Петлюрі — тодішньому командувачу Слобідського Коша.

Майже 250 курсантів і студентів та 10 старшин, у тому числі й командир Студентського січового куреня Омельченко, наклали своїми молодими головами на велокому бойовищі, пожертвували во ім'я волі України своїм молодим життям. Особливо страдницька доля випала тим 32 студентам, які потрапили до рук сп'янілого від крові ненависного ворога. 28 душ, як то кажуть, випили свій страдницький келих до дна, померли в страшних муках, та не зреклися України. Ще чотирьох поранених студентів відправили до Харкова на подальші допити.

Віктор РОЄНКО, полковник (Канада)

КРУТИ

«Розраховуй тільки на власні сили»

На час виголошення Четвертого Універсалу Центральної Ради українським військом командував полковник Канкан. Саме він ще в грудні 1917 року вислав для оборони залізничного вузла Бахмач старший курс Першої імені гетьмана Б.Хмельницького Юнацької (старшинської) школи під командуванням сотника Носенка. Курсанти, які склали 4 сотні (по 150 юнаків кожна), і 20 старшин, маючи на озброєнні 18 кулеметів, 8 грудня 1917 року залишили Київ.

У Бахмачі військово-адміністративні функції сповняв сотник Ф.Тимченко. Щоправда, він не мав у своєму розпорядженні навіть найменшої військової одиниці і тому в Києві вирішили прислати йому на допомогу сотника М.Богаєвського з групою курсантів Юнацької школи.

Та після приїзду останнього між двома сотниками — Носенком і Тимченком — постали непорозуміння. Ніяк не могли поділити влади. Кожен хотів бути старшим. Отож до цього конфлікту мусив втрутитися полковник Канкан, який, зрештою, дав лад. Обом старшинам дав доброго прочухана, мало того — начальника школи Д.Носенка усунули від командування школою і на фронті. На його місце було призначено сотника А.Гончаренка, який з рештою курсантів 23 грудня 1917 року прибув на станцію Бахмач.

Ситуація, в якій невдовзі опинився новий командир, видалася надзвичайно тяжкою. З півночі вже йшла на Україну більшовицька орда, а в самому Бахмачі майже дві тисячі робітників місцевого депо перебували під впливом більшовицької агітації, відверто саботували розпорядження української адміністрації деякі залізничники. А місцеве населення здебільшого займало «нейтральну» позицію. Отже, годі було сподіватися на допомогу. Та й, зрештою, це добре розумів сам сотник А.Гончаренко, який згадував слова полковника Канкана, мовлені ним у Києві, коли прощалися: «Розраховуй на власні сили. Щодо допомоги — обіцяти нічого не можу...»

Тим часом ворог виявляв більшу і більшу активність — його сили зростають. Безпосередній наступ на Бахмач вів полковник Муравйов, який мав під своєю орудою 3000 червоноармійців, 400 матросів та 12 гармат. Коли до них додати червоне запілля з «товаріщем» Кудинським і тих дві тисячі деповців, які, зрештою, відверто виступили проти української влади, то сили ворога на той час сягнули понад десять тисяч душ. Під її натиском курсанти Юнацької школи залишають станцію Бахмач і через станцію Плиски відступають до станції Крути.

Павло ТИЧИНА

ПАМ'ЯТІ ТРИДЦЯТИ

На Аскольдовій
Могилі
Поховали їх —
Тридцять мучнів
українців,
Славних, молодих...
На Аскольдовій
Могилі
Український цвіт! —
По кривавій
по дорозі
Нам іти у світ.
На кого посміла
знятись
зрадника рука? —

Квітне сонце, грає
вітер
І Дніпро-ріка...
На кого завзявся
Каїн?
Боже, покарай! —
Понад все вони
любили
Свій коханий край.
Вмерли в Новім
Заповіті
З славою святих, —
На Аскольдовій
Могилі
Поховали їх.

(1918)

Цитуємо:

«Єдиною активною мілітарною нашою силою була наша інтелігентна молодь і частина національно свідомого робітництва, яке гаряче стояло за українську державність, розуміючи за нами ту державність так само, як і ми її розуміли. Це дійсно були герої, самовіддані, одважні й послідовні до найбільшого кінця — до смерті. І не можна без великого болю й сорому згадати, як ми цвіт нашої нації, найкращий елемент її посилали на смерть в ім'я боротьби за чужу нам державність, за охорону панування вічно ворожих до нашого національного відродження класів на Вкраїні.

Але й ці жертви не помагали.

Наша молодь, студенти, гімназисти, наш найактивніший елемент пролетаріату гинув без пуття й без надії на перемогу. Большевизм непереможним вогнем обхоплював усе більші й більші простори української землі».

Володимир ВИННИЧЕНКО.

Ось така правда про бій під Крутами. Як бачимо, немає тут жодного сліду зради, як і малодушності старшин. Ніхто й нікуди не тікав, а всі разом доостанку захищали рідну землю. Чи маємо право говорити про «слабкодухість» старшин, коли кожний другий з них загинув смертю хоробрих на полі бою.

Коли все ж таки мова заходить про «зраду», то, мабуть, мають на увазі трьох сотників — Д.Носенка, Ф.Тимченка та М.Богаєвського. Так, перший з них справді зрадив — перекинувся до денікінців. Але це сталося значно пізніше. А тоді, наприкінці 1917-го, сотника Д.Носенка відкликали з Бахмача до Києва, отже, він не може нести відповідальності за бій, в якому навіть не брав участі. Правда і те, що після Крутянської трагедії справами сотників Ф.Тимченка і М.Богаєвського зайнявся військовий трибунал, але до суду не дійшло: в Україні стався переворот — владу захопили гетьманці. Але чи можуть відповідати за смерть молодих людей ці старшини, котрі сповняли лише військово-адміністративні функції і навіть не належали до частини, яка вела бій під Крутами. І все ж таки...

Чому так сталося?

Чому саме Студентський січовий курінь, а не частини регулярної армії, спробував заступити московсько- більшовицьким окупантам шлях на Київ?

Уже на початках революційних процесів у Російській імперії українська етнографічна людність прагнула якнайширшого і якнайшвидшого улаштування свого національного життя. Вояки-українці, розкидані на широких просторах «необъятной России», по всіх фронтах, свідомо віддавали себе в розпорядження Центральної Ради, готові були йти на великі жертви заради визволення своєї поневоленої Батьківщини. Але саме цих патріотичних прагнень Центральна Рада не врахувала, згаяла час. А саме час збігав швидко і працював супроти України, бо і білі, а особливо червоні москалі скористалися з цього часу для зміцнення власних сил і позицій. За допомогою посиленої агітації, за допомогою крайніх демагогічних соціальних кличів-гасел національну революцію в Україні перетворили в соціальну. Фронтовики-українці, які складалися в основному з робітників і селян, поволі відходили від гасел національних і йшли за кличами соціальними: «за фабрики, за землю...»

Молода Українська держава народжувалась у буремні дні революції. Все навкруги вирувало. І ця постійна змінність, той неспокій надавали панорамі українського життя великої, якщо можна так сказати, строкатості. Цілком поряд укладались і виявлялись як великі людські чесноти, так і підле негідництво. Тобто з одного боку бачимо справжній вияв ентузіазму, мужності, жертовності, розуму, стійкості, віри і любові, а з другого — самолюбство, фальш, амбіції, депресію, підкупність, глупоту і слабкодухість.

Саме на ту мить — 22 січня 1918 року — з'явився Четвертий Універсал Центральної Ради, яким Україну було проголошено як вільну самостійну державу. Але військо, втомлене довгою війною, підбурене більшовицькими пропагандистами, в основному байдуже сприйняло цю звістку, а подекуди навіть вороже. Така поведінка вояків, дислокованих у Києві, сіяла тривогу, породжувала непевність. У такій складній ситуації національно свідоме студентство виступило ініціатором створення Організаційного комітету, який узяв на себе обов'язки створити надійні збройні сили для захисту молодої Української держави. На той час Генеральним Секретарем з військових справ став М.Порш. А Симон Петлюра, котрий добре усвідомлював ту страшну небезпеку, що нависала над Україною, розпочав формувати Слобідський Кіш, на який могла покластися молода держава, оточена ворогами.

У відозві, розповсюдженій через пресу Організаційним комітетом, зазначалося: надії на українські полки замалі, отже треба братися до зброї і студентству. Таким чином почали формувати Український Студентський січовий курінь. Передбачалося, що молоді добровольці охоронятимуть приміщення Центральної Ради, але коли банди Муравйова наблизилися до Києва, курінь відправили на фронт. Так молоді герої січневого ранку опинилися під Крутами, де сповна виконали свій синівський обов'язок перед Україною.

«На Аскольдовій могилі поховали їх»

Уже після трагедії під Крутами не бракувало з цього приводу жалів ні від провідників тодішньої армії, ні від урядовців. Мовляв, необачно і даремно послали на загибель українське юнацтво, мовляв, занадто висока жертва, яку нічим оплатити. Що ж, як уряд, так і військовий провід мусять вдаватися до таких жалів. Хоча б з морально-етичних мотивів. Бо від них немало залежало — і залежатиме! — щоби Крути в нашій історії більше не повторилися.

Крути — це символ нашої традиційної непідготовленості у потрібний час єдиною силою постояти за себе, символ нашої вічної самотності перед обличчям фатальної небезпеки. Хоч не завжди тільки ми в цьому були винні — бувало, що й добра доля просто відверталася від нас.

А тоді, взимку 1918-го, більшовики недовго грабували Київ і мордували його населення — невдовзі вони знову відступили на схід. Тіла замордованих студентів розшукали і перевезли до столиці України. 19 березня 1918 року весняне сонце пестило домовини, вкриті за козацьким звичаєм червоною китайкою — народжена в муках і руйновищах Українська Народна Республіка прощалася зі своїми першими Героями, котрі по-лицарськи поклали душу й тіло за незалежність, за волю нашої Батьківщини. Поховали крутянців на високому Дніпровому березі, неподалік могили першого українського князя Аскольда.

І в тисячах сердець озивалися болем і гордістю слова, мовлені на похоронах головою Центральної Ради Михайлом Грушевським:

«Стримайте ваші сльози! Ці юнаки поклали свої голови за визволення Вітчизни, і Вітчизна збереже про них вдячну пам'ять на віки вічні. Славна смерть за Україну!»

Стримаймо сьогодні наші сльози. І схилімо свої голови перед світлою пам'яттю тих молодих лицарів, які далекого січневого ранку собою заступили ворогам шлях на Київ.

Во ім'я воскреслої сьогодні України.

Гамильтон.

Есей «Крути» проілюстровано фрагментами картини київського художника Юрія Легенького «Більшовики в Україні».

Про автора

Походить Віктор Роєнко з України, з села Антонівки, що неподалік Умані. Але примхлива доля розпорядилася так, що з 40-х років живе на чужині. Тепер у Канаді, в Гамильтоні. Правник. Матеріально підтримує українську культуру, один з організаторів у провінції Онтаріо гуманітарної допомоги для шпиталів у Києві та на Черкащині.

Автор багатьох статей з історії України, військової справи і сучасної політичної ситуації в нашій країні, надрукованих як за океаном, так і на Батьківщині.

Сергій ПАВЛЕНКО,
«Голос України»

ПЕЧАНСЬКА ПАМ'ЯТЬ — СЛЬОЗИНКА

Від станції Крути найближче село Печі. Вже чотири роки обабіч дороги до нього стоїть скромний березовий хрест — то пам'ять про студентів, гімназистів, які 29 січня 1918 року стали на захист тільки-но проголошеної незалежної України.

Виплакали по загиблих синах київські матері сльози, нові події, також болючі й моторошні, здавалося б, навіки затінили собою той буденний для більшовицьких комісарів бій, коли вони за наказом Леніна «вживати якнайнещадніших революційних заходів» їхали в сусідню державу грабувати хліб.

Але той далекий бій на засніженому полі, як незагойна рана, залишився у серцях багатьох печан. Аж до теперішніх днів. Може, і забулося б, як і все лихе нашим народом забувається... Та 30 січня 1918 року у Печах з'явився босий (а надворі — зима!) і розхристано-обідраний юнак, який чудом врятувався від смерті. Його обличчя було заюшене кров'ю, перекошене від болю. Наче провіщало майбутню долю як села, так і України.

— Його сховали в одній хаті, — згадує 89-літня Євдокія Іллівна Кириченко. — А тут підоспіла погоня. Не військові люди, а робочі. Питають діда: «Не бачили хлопця?» Ну, той же не знав, для чого він їм треба. Каже: «В оту хату зайшов». Вони його там і знайшли. Хлопця поклали на підводу, а він проситься: «Товаріщі! Товаріщі! Я вас прошу...» Розстріляли його, бідненького, біля станції.

— Як згадаю те хлоп'я, так плачу, — каже 84-літня Анастасія Артемівна Мохонь. — Скільки вже років минуло, а забути не можу його голосочок жалібний. Нащо вони його вбили?

Перший, хто зіткнувся того дня з утікачем із московського полону, був Павло Михейович Лемещенко, якому вже 93 роки. Селянський хлопець, наляканий виглядом майже однолітка, не міг збагнути його зболено-плутаної мови... Нині старожил Печей розповів, як він, сімнадцятирічний, зі своїми одноліткамии Михайлом Коваленком, Левком Плютою, Іваном Костюченком допомагав студентам та гімназистам два дні копати окопи. А всього у цій роботі брало участь понад 30 молодих печан. «Коли приїхали більшовики, — згадує ветеран, — то спочатку з гармат вони почали стріляти по нашому селу».

Він не бачив, як проходив бій. Та відразу після того, як стихли постріли, ходив на станцію. Там озброєні робітники з Брянська й Москви саме «оприходували» — реквізовували — місцеві продовольчі склади. На радощах від перемоги виділили і йому трохи повидла. «Йду радий з тим повидлом додому, — говорить Павло Михейович, — аж гульк — біля залізничного полотна вбиті чоловіки лежать! Я їх полічив — 22 забитих вийшло. На шинелі одного, на вигляд 40-літнього чоловіка завважив напис: «Курочкін». Я зі своїми односельцями потім ховав їх на кладовищі у Печах. Наш священик відправив молебень. А вже у березні приїхала з Києва панночка. Гарна така — очей не відведеш. А тоді ще чоловік з двадцять. Розкопали ми могили. Кожен пізнає: «Це мій син!.. Це мій чоловік!» Одного Курочкіна ніхто не впізнав. Ми допомагали приїжджим підводами: всіх розстріляних відвезли на станцію Крути і відправили на Київ».

Семен Парфентійович Максименко та старенькі бабусі згадують, як печани по-християнськи попіклувалися про загиблих — люди на похорон давали полотно, а один чоловік, який мав шістьох дівчат, одбув навіть поминальний обід.

Печі пам'ятають...

Хоча чув у селі і скептичне: «Кому це потрібно? Коли то було? Ось треба про сьогоднішній день думати».

Так, думати треба. Бо нинішній день загалом такий же, як у січні 1918-го. Скільки спокусливо-солодкої демагогії знову, як гадючка, лізе з усіх шпарок! Та й дуже вже ми звикли до смаку отого «повидла», не думаємо, що за ним криється. А потім чухаємо потилиці і дивуємося: як ото воно вийшло, що знову — вкотре! — душу продали за гріш. І не тільки душу — майбутнє своє.

Невже потрібні ще одні Крути, щоб ми нарешті дещо зрозуміли?

Борзнянський район
Чернігівської області.

Василь ЖУКІВСЬКИЙ,
«Голос України»

ХТО ВИПАСАЄ «КАЧОК»?

«Українська мафія причетна до «самовбивства» посла ПАР в Болгарії Альвіна Вергера», — повідомила софійська газета «Денят», посилаючись на джерело, що ніби заслуговує довіри.

Що то за джерело, автори «сенсації» відмовилися мені сказати. Та й що вони могли повідомити, якщо все це — брехня. Просто, ганяючись за тиражем, хлопці вирішили пов'язати тимчасову вимушену відмову України продавати Болгарії вугілля і зрозумілі наміри Софії купити вугілля в ПАР. А що південноафриканський посол допомагав Болгарії налагоджувати контакти, і 3 січня цього року його знайшли мертвим у власному автомобілі на території резиденції посольства ПАР під Софією (він задихнувся вихлопними газами), то в буйних головах студентів-журналістів і народилася версія про «українську причетність».

У поліції спростували все. Там вважають, що причина самовбивства Вергера — особистого характеру. В посольстві ПАР у Софії публікацію в газеті «Денят» оцінюють як літературну маячню. А в тутешньому комітеті енергетики, шефи якого наприкінці минулого року вели безуспішні переговори зі своїми українськими колегами (болгари пропонували нам бартер — електроенергію за вугілля), просто розсміялися. Знайомий репортер кримінальної хроніки, якому можна вірити, порадив не робити рекламу такій малотиражці, як «Денят». Власне, він має рацію. Такою була й реакція нашого посольства, яке обмежилося розмовою у Міністерстві закордонних справ Болгарії.

Можливо, не варто було б і зупинятися на цьому випадку, бо це вперше я зіткнувся у Болгарії з такою недоброзичливістю щодо України. Гірше інше. Українські видання сюди не надходять, центральні болгарські газети пишуть про нашу країну, посилаючись переважно на західні та російські джерела. А ця інформація не завше об'єктивна, вона тенденційна і спотворює образ України за кордоном.

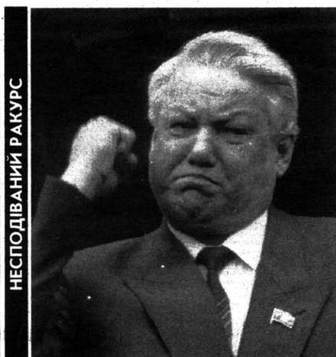
Тож, інформаційне забезпечення всього того позитивного, зокрема, економічних реформ, що робиться у нас, більш як нагальне. У Софії наше посольство вже почало видавати інформаційний бюлетень «Україна». До речі, болгарською мовою.

— Там буде про політику, культуру, багато економічних новин, витяги з нормативних документів тощо, — повідомив перший секретар посольства України в Софії Віталій Москаленко. — Гадаю, цей бюлетень не тільки допоможе болгарам орієнтуватися в ситуації в нашій країні, але й деякою мірою проб'є інформаційну блокаду навколо нас.

Софія.

НЕСПОДІВАНИЙ РАКУРС

Володимир СКАЧКО,
«Голос України»

ЯКА РУКА — ВЛАДИКА?

Стук, грюк — аби з рук. Рука руку миє. Своя рука — владика. Згодьтеся, знайоме.

А тепер використайте ці відомі прислів'я для визначення, наприклад, політики. Зокрема, як характеристики мотивації кожного з авторів московської заяви від 14 січня цього року щодо долі українських стратегічних ядерних ракет. У Б.Клінтона, Б.Єльцина та Л.Кравчука така мотивація була своя, і остаточно встановлювати, хто з них яким прислів'ям керувався для торжества свого бачення істини, на мій погляд, час іще не настав. А кожний з нас може сам зробити свій висновок, на те воно й плюралізм...

Але не про це йдеться. Як не хочеться й повторювати банальність про політику як брудну справу. Хто ж цього не знає? Напередодні виборів хочеться сказати про одвічну мрію простих людей: про щасливе життя, яке, мовляв, може дати хтось із «верховних», проводячи обіцяну політику. І роблячи її бажано своїми руками. І обов'язково чистими. Щоб можна було зі спокійною совістю покласти руку на серце. Або простягнути її для привітання будь-кому зі своїх громадян. Інакше хоч як жестикулюй, важко бути кимось іншим, ніж політичним вітряком. Тільки без борошна на виході...

НЕСПОДІВАНИЙ РАКУРС

Отакої!

Ігор ГРУШКО,
«Голос України»

Президент США робить рекламу українській горілці

Люди, як відомо, залишаються людьми навіть коли вони на президентській посаді. Отож глава американської адміністрації, який у себе вдома п'є на людях лише чисту воду або каву з зменшеним вмістом кофеїну, вирішив, мабуть, інакше знімати стреси під час надзвичайно напруженої, за оцінками аналітиків, недавньої поїздки до Європи.

А вона була саме такою. У Брюсселі та Празі довелося переконувати західно- та східноєвропейські країни у користі для їхньої ж таки національної безпеки американської програми «Партнерство заради миру», закликати у Женеві непоступливого раніше сирійського Президента Х.Асада підключитися до близькосхідного врегулювання, І, звичайно ж, — візити до Києва та Москви, під час яких, зокрема, розв'язано непросту проблему ядерної зброї, розташованої на землі України. І все це — за один тиждень. Тобто навантаження на Б.Клінтона були екстремальні. Мабуть, щоб якось їх зменшити, у Празі Б.Клінтон випив пива з Президентом В.Гавелом, пригубив шампанського з лідерами Білорусі й підняв ще один келих того ж игристого напою в Кремлі. Але найбільш гідним подиву, за словами одного із офіційних представників США, стало те, що американський Президент ковтнув кілька чарок української горілки на вечері по завершенні переговорів у Бориспільському аеропорту. Після цього, під час спільної прес-конференції з Л.Кравчуком Б.Клінтон був надзвичайно розкутий. Згаданий американський представник навіть зазначив: такий досвід, може, варто повторити.

Проте чи вип'є при наступній нагоді пан Президент української горілки, важко казати. А от українським виробникам лікеро-горілчаних виробів, які прагнуть вийти на американський ринок, побажав би не втрачати шансу. Б.Клінтон мимоволі зробив їхній продукції найкращу рекламу.

Від суперсучасної зубної щітки — особливої, з якимись кольоровими вставками і хитромудро підстриженою щетиною — до багатометрової довжини «лінкольна» з барами, відеосалоном і квадрофоном можна купити в Москві. Їде народ сюди, долаючи бар'єри і перепони. Ночує по закутках на вокзалах, не боячися нового положення «про реєстрацію» (читай: про виселення), страшної місцевої й «кавказької» мафій та інших великих і малих труднощів і знегод.

Валентина ПОПОВА, «Голос України»

"Я список речей напам'ять завчив..."

ВЕЗУТЬ на візках ящики з відеоапаратурою, давляться в колишніх «валютках» за телефонами з автовідповідачами, перепродують із зиском долари за рублі і рублі за долари... Хто мешкає в центрі російської столиці, намагається не ходити до сусідніх магазинів, а їде за покупками на околиці. Але й там, у далеких мікрорайонах, теж снують гінці з незалежних держав СНД в пошуках здобичі, заробляють на обновки тут же, біля станцій метро. Минулої неділі ми почули українську говірку в далекому Крилатському — якісь спритні хлопці здавали торти «Славутич» по шість тисяч рублів за кожен. Таке враження, що всі раптом згадали давню пісеньку В. Висоцького про те, як рідня виряджала гінця «за всім» до столиці. І він, список речей вивчивши напам'ять і гроші зашивши за підкладку, шукав шубу невістці, а собі жовті тарілки.

Москва стала Меккою продавців і покупців. І тут, як у Греції, є все. Викладай лише купюри, бажано «зелені».

Торговий бум охопив білокам'яну десь рік тому, коли реальністю стали результати політики фінансової стабілізації, розробленої Є. Гайдаром, Б. Федоровим і їхніми сподвижниками з нової, молодіжної, урядової команди. Розповідають, що навіть прибічники «Фронту національної єдності» з провінції приїжджали до Москви з прапорами, а їхали — з пакунками, лаючи при цьому на чім світ стоїть капіталізм.

Зниження податків на ввезення, проведене в 1991 році, посилена увага до дрібнооптової торгівлі дуже швидко наситили ринок. На товкучках у Лужниках, біля метро «Войковська» та в інших знаменитих місцях чимало товарів і продуктів стали коштувати значно дешевше, ніж у магазинах. І справді, за одягом і взуттям людей можна було робити висновок, що дещо і ростому трудівникові перепадає.

Та це лише зовнішній бік справи, за яким приховуються як успіхи реформаторів, так і вельми складні проблеми розшарування народу, що спричиняють конфлікти і справжні бурі.

Звичайно, якщо у вас зносилося пальто, то нікуди не дінешся — треба купувати нове. Вибір колосальний, та чи витримає кишеня? У тих, хто робить бізнес на торгівлі й перепродажі, подібних проблем нема. Утворився навіть певний прошарок громадян СНД, які заробляють коробейництвом. Але прошарок цей досить тонкий, і до нього явно не входять заводські робітники, інтелігенція, що отримує мізерну зарплату в держустановах, науково-дослідних інститутах і навчальних закладах. Для них (а їх більшість) придбання нового пальта — така ж важлива і значна подія, як і десять років тому. Але тоді був кредит-розстрочка. А нині треба платити відразу — і без будь-яких гарантій.

За статистикою, обнародуваною напередодні Нового року російськими властями, середня заробітна плата жителя столиці наближається до ста тисяч рублів. Та не поспішайте переводити це в купони. Давайте спокійно і без емоцій проаналізуємо ці цифри і факти, що стоять за ними. «Середнє» — це не означає загальне. Хтось заробляє мільйон, а хтось — сорок тисяч. Перефразовуючи стару сибірську приказку, можна констатувати: сто доларів у Москві — не гроші. Якщо ви, скажімо, наважилися проїхати від вокзалу до торговельних центрів на таксі, доведеться викласти близько двадцяти тисяч цілкових. Боронь боже захочете пообідати в звичайному кафе — ще тисяч п'ятьшість. У «Макдональдсах», де зранку юрмляться приїжджі, — дещо більше. До якої-небудь «Піца-хат» не заходьте. Там діють рублеві еквіваленти доларових цін — «перекус» влетить тисяч у тридцять. Переїзд і «підкріплення» покусають вас добряче — на покупки не вистачить.

До речі, про еквіваленти. Польські колеги, які жалілися ще рік тому на дуже високі варшавські ціни, нині лише розводять руками — Москва сьогодні ще дорожча. Офіційно з 1 січня цього року торгівлю в Росії за долари заборонено, але цінники в багатьох магазинах вказують цифри саме зі значком $. Зі спроби «навести рівноправність» нічого не вийшло. Раніше з власниками «дерев'яних» у багатьох магазинах просто не розмовляли, нині культурно зустрічають, пропонують товар. За карбованці — але згідно з еквівалентом. А курс кожен продавець встановлює, як його душі заманеться. Скажімо, на Московській міжбанківській валютній біржі торги показують результат — 1290 рублів за долар. Це означає, що в численних обмінних пунктах ВКВ будуть купувати за 1300—1360 рублів, продавати за 1345—1380. А «еквівалентний» курс у магазинах і крамничках визначать десь у межах 1400. Ось і виходить, що скромне австрійське пальтечко за сто доларів влітає в 140 тисяч рублів. Це за середньої зарплати в 100 тисяч. Чим не свято подібне придбання?

МЕТКІ російські та іноземні продавці, розуміючи, наскільки невибаглива колишня радянська людина, раз у раз намагаються її обдурити. В хід іде старий трюк, застосований ще мореплавцями часів Колумба у спілкуванні з папуасами, коли ганчірка видається за багатство, а натомість вимагають золото. То розкривається галаслива історія з магазинами «Райфл», що продають замість фірмових джинсів якісь гонконгівські підробки. То закидаються під виглядом супермодних речей товари із західних «сейлів» — дешевих розпродажів. Але ціни виставляють надто нескромні.

Та бог з ними, пальтами, піджаками і «райфлом» — обійдемося поки що. Народ же більше на інше витрачає. Наприклад, на проїзд у транспорті. З початку року ціна на метро підскочила до «полтинника», трамвай, тролейбус, автобус — до сорока рублів. Це якщо ви завчасно придбали талони. У водія — твердий полтинник за правилами, затвердженими місцевою адміністрацією. За тією ж російською статистикою більше половини працюючих москвичів їздять з трьома-чотирма пересадками. Ось і прикиньте: тричі по півсотні в один кінець, стільки ж — назад. Це вже триста. По дорозі забіжимо в хлібний: два батони — ще півтисячі. В молочний — пакет «пармалату», він завжди є в продажі, — під шістсот. У гастрономі — грамів двісті ковбаси с/к — ще тисячі дві з половиною. Деякі щоденні покупки — тепер підрахуємо. Підрахували — заплакали. На найнеобхідніше щоденно піде тисячі три-чотири. Це скромно. На місяць, значить, близько ста і виходить — якраз середньостатистичний заробіток. Але середній, повторимо, не значить — повсюдний. Він складається не лише з получок робітників та інтелігенції, а й із доходів підприємців.

Черги на вчорашній дефіцит розтанули миттю. Ну хто зможе потягти телевізор за мільйон-півтора? Про скромну «Оку» за чотири з половиною мільйони або за «москвича», що іноді заводиться, за шість мільйонів і мови нема. Ось і доводиться вдовольнятися розгляданням вітрин шикарних центральних магазинів. До речі, не так давно в одному з них побачили чоловічий костюмчик — тисяча двісті доларів. Платити можна, звичайно, і в рублевому еквіваленті.

Ні в якому разі не хотілося б, щоб із цієї статистики випливало, що «москалі», мовляв, зовсім загниваютъ. Краще і правильніше інше: життя більшості людей в російських мегаполісах неймовірно складне, і зводити кінці з кінцями стає дедалі важче. Це викликає роздратування і навіть озлоблення. Тим більше, що ринок насичується. Але ціни теж ростуть безупинно. Наприкінці минулого року російські митники збільшили податки на апаратуру, що ввозиться, на чимало інших товарів. Результат відразу позначився стрибком цін. Та ще залізничники додали. Ось і виходять астрономічні суми.

АЛЕ є у жителів Москви і Санкт-Петербурга одна безперечна перевага: Російська держава надала їм можливість заробляти багато, навіть в інвалюті. Один знайомий інженер найнявся двірником до іноземного посольства — там платять три сотні «баксів».

Нинішній переломний час відкидає стереотипи і відкриває перспективи для тих, хто сильний, хто позбавлений комплексів і може багато й добре працювати, якщо, звичайно, знайде собі подібну «службу».

Але як бути пенсіонерам з доходами близько тридцяти тисяч, якщо кілограм горезвісної «варенки» тягне по чотири тисячі за кілограм? Як бути більшості вихованих радянською системою людей, які звикли, що прагнути треба до того, щоб «від кожного за здібностями — кожному за потребами»? Поки не станеться злам у соціальній, радянській психології, реформаторам у вищих ешелонах, ким би вони не були, доведеться стикатися з жорстким протистоянням мас. Але і самі державні мужі мають чітко визначити «групи підтримки» — тих же пенсіонерів, дітей, інвалідів, турботу про яких в усьому світі бере на себе держава. В цьому Сцілла і Харібда російської економічної реформи. З одного боку, заводи і шахти вимагають державних дотацій, з другого — такі вливання спустошують і без того драну кишеню «соціальних» міністерств. Як це зіставити? Ось і виходить, що дедалі більша кількість громадян опиняється за межею бідності. І щоранку, як колись на зміну по заводському гудку, виходять зі своїх убогих кімнат московські й пітерські дідусі й бабусі. На вулицю. Жебрачити.

Москва.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
«Голос України»

А НАД КОРОЛІВСТВОМ — ЯСНЕ НЕБО

Фахівці стверджують, що шахова гра відображає характер гравців. Очевидно, і характер народу також. Археологи знаходили шахові фігурки в шарах грунту часів Київської Русі. Шанувальником шахової гри був гетьман Кирило Розумовський. Незалежне українське «шахове королівство» змусило цивілізований світ рахуватися з ним навіть швидше, аніж це зробила держава. Бо державотворцям, на жаль, бракує уміння прогнозувати ту чи іншу ситуацію принаймні на два ходи вперед. На чорно-білій шахівниці, що зветься життям, немає гармонії. То, може, оберемо до нового парламенту талановитих шахістів, які вміють поєднувати логічно-точний розрахунок і політ уяви? Зрештою, наша чоловіча шахова команда, що посіла друге місце в світі, вселяє оптимізм щодо майбутнього України. З такими думками я прийшла на розмову до гросмейстера міжнародного класу Василя Іванчука. Молодий львівський шахіст уже «дихає в потилицю» чемпіонам світу Гаррі Каспарову та Анатолію Карпову. Втім його самооцінка більш стримана.

На запитання кореспондента «Голосу України» відповідає міжнародний гросмейстер Василь Іванчук

— Пане Василю, коли ви зіграли свою першу партію із синьо-жовтим прапорцем?

— Це було в Іспанії, на турнірі в Лінаресі 1992 року. У рекламці біля мого портрета почепили, не розібравшись, естонський прапор. Каспаров пожартував при зустрічі: «Ти що, вже естонцем став?»

— Чи відчули ви під час міжнародних турнірів зростання, висловлюючись мовою шахістів, рейтингу України як незалежної держави?

— На жаль, ще й досі живе стереотип, і Україну сприймають як частину колишнього Радянського Союзу. Однак самостійні команди шахістів України, Грузії, Вірменії вже заявили про себе як про сильних конкурентів для Заходу. Вони змусили світ поважати їхній високий фаховий рівень. Це особливо було відчутно під час Олімпіади в Манілі. Раніше до збірної СРСР відбирали шістьох кращих шахістів, а решта відсиджувалася вдома. Тепер шахісти незалежних держав дістали змогу помірятися силами із професіоналами світу. Звичайно ж, це мобілізує усіх нас.

— Чи в дитячі і юнацькі роки хтось пророкував вам славу, успіх?

— У підлітковому віці тренери казали мені, що я можу стати гросмейстером; я сприйняв це індиферентно.

— Ваші колеги відгукуються про вас як про дуже скромну людину. Ви гадаєте, що скромність прикрашає?

— Навіть за часів радянської дійсності говорили: «Скромність прикрашає людину, але не рухає вперед». В армії Наполеона найгіршою характеристикою для солдата була така: «В бою скромний». Скромність не завжди позитивна риса. А про те, що прикрашає мене, не мені судити. Хай кажуть інші.

— Ви честолюбний?

— Звичайно. Та буває, через нервове перенапруження честолюбство відступає на другий план, не хочеться призових місць і закрадається думка: «Як буде, так і буде».

— Чемпіон світу Гаррі Каспаров своєю «нескромністю», впевненістю у власній перевазі уміє задавлювати суперника психологічно. До речі, ви займаєтеся психотренінгом? Як готуєтеся до турніру в Лінаресі?

— У моїй підготовці до Лінареса немає нічого особливого: вивчаю партії суперників, шукаю заготовки в дебютах, працюю з комп'ютером, не забуваю і про фізичну підготовку — ранкову гімнастику, теніс. Щодо психологічної підготовки то я займаюся нею на дилетантському рівні. Поки що не зустрічав психолога, який міг би мені допомогти. Тож покладаюся передусім на власну інтуїцію. Намагаюся перед партіями врахувати настрій суперника і вирішую: цього дня граю на нічию, наступного — ризкіше, на виграш. Іноді роблю експерименти. Так було під час попереднього турніру в Лінаресі. В другому турі я грав партію з Гаррі Каспаровим і передчував це ще в літаку, хоча, звісно, не знав результатів жеребкування. Ситуація була досить дивна: Каспаров і Карпов не вийшли грати у першому турі, обидва захворіли. Я також вирішив перед партією з Каспаровим не показуватися нікому на очі, щоб його тренер не міг мене спостерігати і хоч приблизно зрозуміти мій стан перед грою. Я не виходив з готелю, вимкнув світло, зсунув штори, не снідав і не обідав того дня. Робив це, покладаючись виключно на інтуїцію. Звичайно, не варто абсолютизувати таку «підготовку» і керуватися якимись догмами.

— А під час гри, турніру ви вмієте розслабитися?

— Не дуже.Тому наприкінці турніру здебільшого почуваю себе виснаженим.

— Ваша дружина Аліса Галямова-Іванчук — також гросмейстер міжнародного класу, і за сукупним рейтингом ви не маєте рівних. Чи і вдома підтримуєте одне одного як шахісти? Як даєте раду побутові?

— Наша взаємодопомога — мінімальна, здебільшого інформативного характеру. Щодо шахових інтересів, то намагаємося бути окремо, щоб не вбивати індивідуальність одне одного. А побутом у нас займається хатня робітниця, вона ж і сина пильнує. Нашому Михайликові два з половиною роки. Він уже розрізняє фігури і пробує грати у шахи на рівні «Чапаєва». Загалом сім'я має для мене велике значення.

— Як минає ваше життя між турнірами? На чому, окрім шахів, ви зосереджуєте свою увагу? Чи хвилюють вас, приміром, нинішні політичні баталії?

— Життя звичайне. Я читаю, буваю в кіно, люблю слухати легку і органну музику. Іноді ходимо в гості, та волію бути вдома. Мене, як усіх, хвилює стрімке підвищення цін. У політиці я не розуміюся, нехай цим займаються професіонали. Щодо нинішнього політичного розбрату, то він мене не хвилює тому, що я нічого тут не можу зробити. Усе це існує й існуватиме поза моєю волею. Отже, я не бачу сенсу хвилюватися.

— Чи доводилося вам вибирати між великим престижем і великим гонораром?

— Так, доводилося. Одночасно з чемпіонатом Європи в Дебрецені проходив новий супертурнір присвячений 100-річчю Альохіна, в Москві. Гонорари і призи у Москві були дуже великі. У Дебрецені матеріальна винагорода була скромною, та я поїхав саме туди. Каспаров очолив у цьому чемпіонаті команду Росії, яка стала переможцем, а наша — здобула срібні медалі. А коли всі інші умови однакові, я обираю той турнір, який вигідніший для мене.

— Чи вкладаєте гонорари у бізнес?

— Ні. Але не тому, що вважаю це чимось поганим. Просто руки не доходять.

— Нині чимало українських спортсменів — не тільки шахістів — грають за закордонні клуби. Чи можна кваліфікувати це як зраду (можливо, вимушену) національних інтересів?

— Це нормальне явище. Я не граю за інші клуби тому, що достатньо забезпечений турнірами і маю достатню ігрову практику. За закордонні клуби грають ті шахісти, яким бракує ігрової практики. Якщо в мене виникне така проблема і будуть вигідні пропозиції, я не відмовлюся.

Гросмейстери Білявський, Романишин, Михальчишин грають за закордонні клуби й водночас репрезентують Україну в шахових олімпіадах — і нікому не спадає на думку звинувачувати їх.

— Пане Василю, давайте перегорнемо якусь призабуту сторінку з історії шахів в Україні. На ваш вибір.

— Дуже яскравою особистістю серед шахістів XX століття був Юхим Боголюбов. Його ім'я несправедливо забуте, здобутки недостатньо поціновані з політичних міркувань, бо він став емігрантом, жив у Німеччині. А він же був чемпіоном світу 1927 року за версією ФІДЕ. Хоч ця організація, головним ідеологом якої був голландський шахіст Макс Ейве, тоді тільки-но зароджувалась.

— Нині маємо нагоду не тільки заповнити білі плями в історії шахів, а й відродити українську шахову термінологію, яка відображає характер і традиції народу. Українські академічні словники тлумачать, що королева — «друга після короля і найсильніша фігура в шаховій грі». Така її роль зумовлена історично, бо жінка в українській історії завжди була рівноправною подругою. В колишньому Радянському Союзі, у Росії. Не випадково другою фігурою вважається ферзь, військовий радник. Принагідно хочу поцікавитись вашою думкою про вплив ментальності народу, характеру шахіста на стиль гри.

— Дуже часто нам дають різні, діаметрально протилежні характеристики, отже, можна говорити лише про часткову залежність стилю гри від характеру й менталітету народу. У професіоналів здебільшого універсальний стиль.

— Щиро зичу вам від імені всіх уболівальників і читачів «Голосу України» успіхів у Лінаресі.

Львів.

Анастасія СТАСІНА,
журналіст

ОКСАНА, В ЯКОЇ НЕСПОДІВАНО РОЗВ'ЯЗАЛАСЯ ШНУРІВКА НА ЧЕРЕВИКУ

Та вона не розгубилася і своєю грацією, елегантністю, легкістю на льоду дивувала світ. Спочатку в Хельсінкі, потім — у Празі.

«Зірки» на олімпійському небосхилі

Три роки тому тринадцятирічна білявочка Оксана Баюл уперше в житті опинилася на міжнародних змаганнях. І виграла їх. Суворий директор спеціалізованої школи фігурного катання дніпропетровського клубу «Метеор», вихованкою якої була Баюл, поставив дівчинці як суддя оцінку 5,6. Але його колеги виявилися куди щедрішими, збадьоривши зал найвищим балом — 6,0. На показових виступах публіка вітала школярку стоячи. Схоже, що «там» відчули майбутню появу «зірки». А «тут» усе йшло своїм звичаєм: Оксана тренувалася, змагалася, відбиралася і ніяк не могла потрапити до всесоюзної збірної, що мала виступати на юніорських чемпіонатах світу...

Усе, фактично, розпочалося минулого сезону. Напередодні, навесні, від'їжджаючи працювати за кордон, її тренер Станіслав Коритек передав Оксану знаменитим одеським наставникам — Галині Змієвській та Валентину Ніколаєву, які виховали олімпійського чемпіона Віктора Петренка. Мабуть, це й був той самий щасливий випадок, що має місце в історії кожної «зірки». За час, що минув в Одесі, Оксана разюче змінилася й зросла як фігуристка. І все одно, в світі її майже ніхто не знав. Хоча незадовго до чемпіонату Європи в Хельсінкі, на «Празьких ковзанах», Баюл неабияк привернула до себе увагу журналістів, незважаючи на своє лише п'яте місце на тих змаганнях.

І ось Хельсінкі. Галина Змієвська і хореограф Євген Немировський склали для Оксани нову оригінальну програму, музику підібрали в США, а Віктор Петренко надіслав із Лас-Вегаса, де тоді виступав як професійний фігурист, ковзани з черевиками і плаття. І сталася сенсація! Недосвідчена школярка, дебютантка, підкорила арбітрів, а глядачів і поготів!

Під час виконання технічної програми на черевику в дівчинки розв'язався шнурок. Здавалося б, усе — провал. Але Оксана не розгубилася, під'їхала до столика арбітрів — їй дозволили розпочати знову! Уявити тільки, 15-річне дівчисько змогло приборкати емоції, зібрати нерви в кулак і відкатати програму блискуче, практично без помилок, а такі вчинки загалом-то до снаги досвідченим бійцям.

Того разу багаторазова чемпіонка Європи Сурія Боналі з Франції обійшла нашу землячку. Але саме Оксані були присвячені розвороти фінських газет. «Майже невагома Баюл демонструвала щось балетне», — захоплено писали глядачі.

До подій у Хельсінкі жодній українській фігуристці не вдалося не то що отримати нагороду, а навіть помітно наблизитися до європейського п'єдесталу! Унікальність історії була ще й у тому, що призеркою стала дебютантка: факт майже нечуваний у фігурному катанні. Адже саме в цьому виді спорту чи не вирішальне значення має та обставина, наскільки спортсмен знайомий суддям. Консервативні арбітри, як правило, віддають перевагу (за інших рівних умов, звичайно) учасникам, які не вперше з'являються перед їхніми очима і немов би заслужили своєю копіткою працею на особливу увагу журі. І тут такий стрімкий злет, стрибок прямо до спортивної еліти! Цей факт довго обговорювався у спортивних колах.

А вже через два місяці, у березні, на чемпіонаті світу в Празі сталася нова сенсація. Юна Оксана Баюл обіграла всіх, і ту саму Боналі, і чемпіонку світу Ненсі Керріган, і китаянку Лі Чен...

У перервах Оксана зазнавалася: «Я за звичкою даю інтерв'ю після змагань!»

А після нагородження, на прес-конференції, чемпіонка світу Оксана Баюл світилася, щебетала, неначе й не було хвилювань і кокетувала перед мікрофоном. Хтось із колег несподівано здивував усіх запитанням: «Чи не думали ви перейти до парного катання?» «Що ви, я ще толком нічого не добилася в одиночному!» — була відповідь. І спортивний світ був підкорений остаточно. Отже, пророцтво одної із фінських газет — найближчими роками Оксана навчиться підійматися на потрібну сходинку п'єдесталу пошани, цей шлях стане їй знайомим і звичним — справджується.

На знімку: в Оксани Баюл та її спортивної мами Галини Змієвської чудовий настрій. За мить перед цим одеситка стала чемпіонкою своєї країни.

Фото Миколи БОЧКА.

ВОНИ ПРЕДСТАВЛЯТИМУТЬ НАШУ БАТЬКІВЩИНУ

Склад спортсменів і тренерів олімпійської команди України на XVII Олімпійських іграх у Ліллехаммері 12 - - 27 лютого 1994 року

Біатлон

БІЛОВА Надія (1961 року народження, «Динамо», Суми),
ПЕТРОВА Олена (1972, «Динамо», Суми),
СКОЛОТА Марина (1965, «Динамо», Суми),
ОГУРЦОВА Олена (1973, «Колос», Київська область),
ЦЕРБЕ Валентина (1969, «Україна», Прилуки),
ДОЛЬНИЙ Тарас (1959, «Колос», Тернопіль),
МАКСИМОВ Іван (1963, «Колос», Тернопіль),
МОГИЛЕНКО Віталій (1965, «Динамо», Суми),
ДЖИМА Валентин (1965, «Україна», Суми),
ЗВОНКОВ Роман (1969, «Динамо», Суми).
Тренери: БЯКОВ Іван, ЛОМАЄВ Василь, ПОЧИНОК Ігор, БОНДАРУК Роман.

Бобслей

ЖУКОВ Олексій (1964, «Колос», Київська область),
БОРТЮК Олександр (1965, «Колос», Хмельницька область),
ПЄТУХОВ Андрій (1971, Збройні Сили України, Київ),
ЛАНТУХ Василь (1969, «Колос», Київ).
Тренер — ЛИСИЧОНОК Олександр.

Гірськолижний спорт

ЛОГІНОВА Ольга (1966, «Україна», Львів),
ПІДГРУШНА Христина (1974, «Динамо», Львів).
Тренер — КАРПУШИН Андрій.

Двоборство (стрибки, лижні гонки)

ПРОСВИРНІН Дмитро (1967, «Україна», Івано-Франківська область).
Тренер — ПРОСВИРНІН Олександр.

Ковзанярський спорт

ШУЛЬГА Юрій (1966, «Гарт», Київ),
КОСТРОМІТІН Олег (1972, «Україна», Київ).
Тренер — ПЕРЧИХІН Ігор.

Лижні гонки

ТАРАНЕНКО Ірина (1966, «Колос», Київська область).
Тренер — ЄЛІСЄЄВА Галина.

Санний спорт

ЯКУШЕНКО Наталка (1972, «Колос», Київська область),
УРБАНСЬКИЙ Ігор (1970, «Колос», Київська область),
МУХІН Андрій (1971, «Колос», Київська область).
Тренер — РУДНИЦЬКИЙ Роман.

Стрибки з трампліна

ГРИБОВИЧ Василь (1970, «Україна», Івано-Франківська область).
Тренер — КОСОВИЧ Мирослав.

Фігурне катання

ПЕТРЕНКО Віктор (1969, «Україна», Одеса),
БАЮЛ Оксана (1977, «Україна», Дніпропетровськ — Одеса),
ІВАНОВА Людмила (1978, «Україна», Одеса),
ЛЯШЕНКО Олена (1976, «Динамо», Київ),
БІЛОУСІВСЬКА Олена (1980, «Україна», Дніпропетровськ),
МАЛЯР Ігор (1971, «Україна», Дніпропетровськ),
ЧЕРНІКОВА Світлана (1977, «Колос», Харків),
СОСНЕНКО Олександр (1971, «Колос», Харків),
РОМАНОВА Ірина (1972, «Динамо», Київ),
ЯРОШЕНКО Ігор (1967, «Динамо», Київ).
Тренери — ЗМІЄВСЬКА Галина, ЧУРІЛОВА Галина, АМІРХАНОВА Марина, ШКІДЧЕНКО Дмитро, НІКОЛАЄВ Валентин, КАРПАНОСОВ Геннадій.

Фрістайл

БУТ Сергій (1969, «Україна», Миколаївська область),
ПАЛІЄНКО Інна (1969, «Україна», Миколаївська область),
ШЕРСТНЬОВА Наталка (1973, «Україна», Миколаївська область),
Тренери — ДАНІЛОВ Костянтин, ШВЕДОВ Віталій.

Ольга ЗОСИМ, студентка

МИ ДАВНО ВЖЕ КОНЕМ НЕ ОРЕМО

У національній опері відбулася прем'єра опери Анатоля Вахнянина «Купало».

Свій найголовніший твір — «Купало», першу в Галичині українську оперу, написану 1882 року, автор так і не побачив на сцені. Але у тридцяті роки в Україні було здійснено три інтерпретації твору. Потім, після довгих років забуття, партитура ожила у виконанні Товариства української опери в Канаді. Кияни вперше могли ознайомитися з цим шедевром під час Фестивалю оперних вистав 1992 року у виконанні Оперної студії при Львівській державній консерваторії. І ось, нарешті, київська прем'єра.

Велика кількість слухачів у залі виявила жваву зацікавленість подією, а після вистави публіка була більш-менш задоволена — не чулося нарікань, критичних вигуків, але й не відчувалось особливого емоційного піднесення, щирої радості. Київська постановка на відміну від львівської має більше традиційно-академічний, часом грандіозно-помпезний вигляд, тобто зразково-показовий, як це і личить Національній опері. Глядач дістав очікувані яскраві масові сцени з національно-українським і умовно народним колоритом, «ліричний центр» із закоханими на обов'язковій гойдалці, драматичну напруженість у точці золотого перетину та українсько-турецькі братерські обійми у фіналі. Наявність усіх цих складників не виключала деякого подиву — кудись поділася ціла сцена з IV картини, заявлена в програмці. Її відсутність позбавляє змісту всю сценічну дію і, що найголовніше, розвитку образу Одарки — головної героїні опери.

«Купало» — опера психологічна, музика розкриває внутрішній світ героїв, і через їхню долю глядач-слухач переймається долею цілого народу. Але у виставі відбулося щось протилежне. Головне місце у драматургії відведене масовим сценам, саме їм приділено найбільшу увагу. Проте вирішення образу Одарки заслуговує на увагу — Лідія Бичкова зуміла передати мрійливість своєї героїні, її тугу за Батьківщиною, мужність і рішучість. Допомагали їй у цьому виконавці ролі батька (В. Пащенко) і коханого Степана (В. Федотов). Відчуття невдоволення залишала виконавиця ролі Галі (С. Кисла), подруги Одарки. Взагалі вся перша дуетна сцена не належить до найкращих у виставі. Але в кульмінації опери, у III картині, з'являється справжній драматизм, і напруження дії цієї миті уперше з грандіозно помпезного шоу перетворює її на справжню драму. Хоча очевидні «проколи» мали місце протягом усього дійства. До комічного ряду належить не тільки інтермедійна сцена у гаремі — тріо євнухів, а й перетворення хороброго козака Степана за допомогою білого ажурного комірця на відважного мушкетера д'Артаньяна, хоч він залишився, між іншим, в українських шароварах. І саме через комірець екзотично вирізнявся (може, це такий режисерський хід?) серед численних червоно-зелено-синьо-блакитних шароварів, які протягом цілої вистави ходили по сцені.

Театр готував «Купало» як ще одну візитну картку української опери і саме тому більше уваги звертав на зовнішні ознаки національного — тиху українську ніч, яскраві, дуже веселі народні гуляння, тобто на те, що банально асоціюється з поняттям Україна. Наявність головних героїв сприймається здебільшого як непотрібний, але чомусь написаний автором додаток до грандіозного національно забарвленого шоу. Проте навіщо нам ці шоу? Настають часи, коли хутірська екзотика працює з від'ємним значенням.

Ми ж давно вже оремо не кіньми. Та й космічний простір бачимо мало не щодня по телевізору. І Україна стала незалежною державою. Глибинний дух нації, її ментальність потребують і відповідного художнього осмислення, нових і новаторських засобів. Без цього справжнє духовне відродження нашої культури неможливе.

Віталій АБЛІЦОВ, журналіст

УТ: СИМВОЛ ПРОВІНЦІАЛІЗМУ ЧИ ВІДРОДЖУВАНА НАДІЯ?

Провінціалізм — це невігластво щодо звичаїв інших народів, бажання контролювати вчинки інших людей.

Езра ПАУНД, американський письменник.

Про автора

Журналістську освіту за спеціальністю «Телебачення і радіо» здобув у Далекосхідному та Ростовському університетах. Після відомої тепер постанови вищого політичного керівництва України від 20 лютого 1973 року, підготовленої В.Маланчуком, якою передбачалося «зміцнення зрілими кадрами окремих ідеологічних установ та організацій, на роботу в які проникали націоналістично настроєні особи», був безпідставно звільнений з редакції «Соціалістичної Харківщини» (редактор Олександра Ситник) і позбавлений роботи за фахом в Україні. Працював у Сибіру, на півночі Красноярського краю. В Укртелерадіокомпанії з 1980 року, нині — директор творчого об'єднання «Культура» УТ. Автор численних книжкових та журнальних публікацій, присвячених питанням розвитку літератури та історії культури.

Очевидно, не здивую багатьох, коли скажу: українського телебачення як цілісної системи електронного засобу масової комунікації просто не існує. Сьогодні маємо лише суму телепередач та програм, які задихаються в лещатах іншомовних телесистем і автори яких через нашу технічну відсталість, а нерідко — і через творчу неспроможність, не здатні опрацювати наростаючу інформаційну зливу.

Але це зовсім не означає, що ми повинні піддатися песимізму і, як кажуть, скласти руки. На базі нинішнього, народженого і діючого в умовах тоталітарного суспільства (а звідси і «гріхи», які так полюбляють обговорювати наші опоненти), розбудовується зовсім нове телебачення, перед яким стоїть завдання в якнайкоротший час стати не просто телебаченням української держави, а реально конкурувати з європейськими телесистемами.

Яким же ми бачимо творче обличчя нового УТ?

Інформованість, пізнавальність, розважальність — такі координати визначають концепцію реформованого УТ, котре в майбутньому повинно розвиватися як громадський інститут, що репрезентує сучасну демократичну європейську націю. На мій погляд, в основу програмової політики інтелектуалізованого ТБ (телебачення) слід покласти напрями, визначені в теоретичних працях дослідників української культури Юрія Шевельова та Івана Дзюби: **українськість, європейськість, універсальність.**

Українськість ТБ — це програми, присвячені видатним діячам вітчизняної історії та культури, це розповіді про історичні місця, визначні культурні центри, бібліотеки, університети, рідкісні книжкові видання, це телепрограми про культурологічні проблеми, наукові досягнення та відкриття в галузі техніки.

Європейськість УТ — це програми, присвячені інтелектуальній Європі, в географічному центрі якої міститься Україна. Але нам треба прагнути стати в центрі культурного, наукового, економічного життя євроматерика.

Універсальність УТ — це програми, присвячені постійному прагненню нашого народу до співпраці з іншими народами.

Сьогодні успіх має журналіст, який найперше сповідує принципи відповідальності, чесності, об'єктивності, неупередженого аналізу. Але таких, на жаль, у нас обмаль. Багато хто бере ті теми, які лежать на поверхні подій. Те, що саме Укртелерадіокомпанія потрапила в центр загальної уваги газетярів, — явище закономірне, характерне для посттоталітарного суспільства. Радіо і телебачення — нині єдина система, яка формує інформаційний простір української держави, адже тиражі газет упали так, що говорити про їхній загальнонаціональний статус (за винятком двох-трьох газет) просто неможливо. До речі, на моє переконання, справа не тільки в економічних труднощах, а й у тому, що багатьом нашим газетам притаманні провінційність, малоросійство, виплекані в надрах пробільшовицьких редакцій, які нині різко змінили курс в ідеологічному морі.

І от тепер борсаємось у життєвому вирі, який вимагає високого професіоналізму (нині в багатьох редакціях УТ працюють журналісти, які не володіють українською мовою, що є не «націоналістичною» вимогою, а неодмінною умовою якісної творчої праці), вищого рівня відповідальності, об'єктивного бачення суспільних проблем. Зрозуміло, перебудовчий процес болісний, але той, хто не вичерпав свій творчий потенціал, хто здатний розкритися новими гранями таланту в умовах творчої конкуренції, обов'язково знайде себе в майбутньому телебаченні.

Таким є тло, на якому розгорталися події, що опинилися в центрі галасливої кампанії на тему «Ой! На телебаченні та радіо впроваджують цензуру!» Не дивно, що цю кампанію не підтримали ті газети, зміст яких визначає сучасний підхід до проблем, посталих перед нами. Чи треба було зупинятися на рядовому епізоді, приклади якому можна взяти з життя будь-якого журналістського колективу? Це вже справа газетярів із «Независимости», «Вечірнього Києва», «Либеральной газеты»... Та, очевидно, творчий голод, характерний для названих газет (воно й зрозуміло: щоб писати про економіку чи політику, треба ж мати певний багаж відповідних знань!), примушує їх, як то кажуть, не вередувати, а їсти, що дають. Але ж «цензура» торкнулась не тільки мусованої в цих публікаціях програми. Наприклад, нещодавно молодий журналіст підготував телепередачу, присвячену проблемі створення в Україні історико-меморіальних комплексів. Передача не зовсім удалася початківцеві. Йому запропоновано або доопрацювати її, або підготувати нову роботу. Йдеться, як ви, шановні читачі, розумієте, про буденну роботу будь-якого журналістського колективу. Але те, що робиться на УТ, стає тут же відомим «громадськості». І надходять гнівні листи: «Вимагаємо зустрічі з керівництвом компанії з приводу протиправної заборони показу передачі, присвяченої Лук'янівському заповідникові... Отаман по м.Києву Віталій Коротких та Козацьке товариство Київщини».

Інший робочий епізод. Талановита й досвідчена журналістка, відступивши від формату своєї циклової програми, підготувала розповідь про творчість автора книжки «Деміург» І. Шевчука. В передачі видано щедрі аванси щодо майбутнього визнання автора та його творчості. Але коли розгортаєш передмову до книжки І.Шевчука, то тут же згадуєш вступ до «Автобіографії» Ф.Ніцше. І виявляєш не перегук, а навіть запозичення думок. Що нового додасть до знань глядача така передача? Хіба що утвердить думку про те, що УТ провінційне, бо не присвячує свої програми відомим подіям у сучасній літературі та культурі, а бродить на їх околицях.

Авторський постскриптум.

Зараз рідко хто насмілюється брати приклад зі «старшого брата». А треба віддати йому належне: в Росії добре розуміють роль і призначення преси, усіх засобів масової інформації. Про це можна судити хоча б із того, як цілеспрямовано ведеться антиукраїнська кампанія в московських газетах та в «Останкіні» (до речі, «Останкіно» згодна платити за повну трансляцію своїх програм в Україні, хоча зіткнулася зі значними фінансовими труднощами).

Спроби консолідуватись, виробляти свою політику в діяльності засобів масової інформації були й у нас. Та ідея створення Міністерства інформації дружно розкритикована, а альтернативи не запропоновано. От і «купують» читача деякі газети на істеричні заголовки і реанімуються більшовицькі методи формування «громадської думки».

Анонс

Роман ВАТРИЧ, журналіст

З ВІРОЮ В СЕРЦІ, З БОГОМ У ДУШІ

«Писанка» — дует самобутній. Як, зрештою, і кожна творча особистість, народжена з великої праці, з великого таланту. І, мабуть, єдиний, в якому солістка виконує старовинні балади, романси, стрілецькі пісні, колядки і гаївки під передзвін цимбалів. Ніби струнка смерічка в горах перемовляється — і не наговориться! — з невгамовним потоком.

Лише чотири роки минуло з тих пір, як щаслива доля звела в «Писанці» і біля родинного вогнища молоду співачку з Буковини Оксану Савчук та музиканта з коломийського гурту «Заграва» Івана Кавацюка, а з їхнім мистецтвом уже добре обізнані українські громади в Румунії, Польщі, Італії, Австрії, Канаді та США, де з успіхом виступав дует.

Думаю, що молоді артисти стануть більш відомими і в Україні, особливо на східних і південних теренах, після показу 40-хвилинного відеофільму «Віри не скарай», роботу над яким закінчив київський режисер Олександр Шкуратов.

— Про що цей фільм? Про пісню, завдяки якій український народ і вижив у довголітній неволі. Про ту благодійну землю, яка народжує таланти, про народні традиції, що передаються від батька до сина... І, звичайно, про пісенне диво, яке маємо в образі «Писанки», — каже Олександр Шкуратов.

Отож глядач разом з піснею побуває у Карпатах, зокрема у Мишині, звідки родом Іван, завітає на батьківське обійстя Оксани у містечко Кіцмань, уявно пройдеться вулицями Вижниці й Коломиї. І, звичайно, матиме змогу знов почути народні пісні та колядки у виконанні «Писанки». Причому в сучасній, новаторській, інтерпретації.

Головним спонсором фільму «Віри не скарай» (операторська робота Олександра Тернового) виступило спільне українсько-колумбійське підприємство «Каталіна Ltd» (генеральний директор Володимир Працюк) за участю телекомпанії «Тоніс ентер».

Тепер автори фільму разом з «Писанкою» мають намір здійснити мистецьке турне, шлях якого проляже через Тернопіль, Львів, Івано-Франківськ, Коломию, Косів, Вижницю, Чернівці, Кіцмань, де відбудуться прем'єри нової відеострічки.

Не обминуть, звісно, і Київ — таку зустріч з глядачами намічено провести 15 лютого ц. р. в «Українському домі».

На знімку: Оксана Савчук та Іван Кавацюк з сином Сашком у фільмі «Віри не скарай».

Світлина Олександра ТЕРНОВОГО.

ПОНЕДІЛОК

7 лютого

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Новини високої моди
16.35 Для дітей. «Вулик».
17.05 «Без протоколу». Аналітична програма.
17.45 «Писанка-мальованка».
18.15 «Понеділок — день важкий».
18.30 Концерт естрадно-симфонічного оркестру Держтелерадіокомпанії України.
19.00 УТН.
19.15 Точка зору.
19.45 «Пектораль».
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.35 Міжнародний телевізійний фестиваль «Романси Славутича». Заключний концерт.
23.05 Вперше на екрані УТ. Худ. фільм «Помилки юності».
0.30 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.00 Документи і долі.
18.10 Погода.
18.15 За рядком протоколу.
18.25 Прем'єра худ. телесеріалу «Дрібниці життя». 34 серія.
18.55 «Ми». Авторська програма В. Познера.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 М. Булгаков. «Кабала святош». Прем'єра фільму-вистави МХАТу імені А. Чехова.
23.20 «Я вам заспіваю». Олександр Галич.
23.50 «Самовідданий заєць». Мультфільм для дорослих.

ІІ ПРОГРАМА УТ, ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 Муз. фільм «Маестро».
18.45 Київська панорама.
19.05 Візитка. Катерина Вороненко.
19.10 «Музичний пузогрій».
19.30 CNN.
20.00 Перехрестя.
21.00 Фільмоскоп.
21.30 Худ. фільм «Кольори грошей». 1 частина.
22.30 СІТ-3.
22.40 Сьогодні на сьогодні.
22.50 Фортуна. Комерційний огляд.
23.00 Вікна.
23.30 Худ. фільм «Кольори грошей». 2 частина.
0.30 Про-відео.
0.50 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Відеоказка.
18.10 Співає Хуліо Іглесіас.
19.10 1000+1 реклама.
19.15 Худ. фільм «Душа і серце».
21.00 35 хвилин джазу.
21.35 1000+1 реклама.
21.45 Худ. фільм «Крила слави».

ВІВТОРОК

8 лютого

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Багатосерійний худ. телефільм «Ніхто, крім тебе». 36 серія.
16.55 Освітній канал для школярів. Українська література. Поезія Олександра Олеся. Музика. Соціально-побутові пісні.
17.55 Господарем на землі.
18.25 «Зачин». Музична програма.
18.50 Україна передвиборна.
19.00 УТН.
19.15 «Ми — міфіки». Вистава авангардного живопису.
19.45 Перспектива.
20.05 Українські пісні у виконанні М. Стефюк.
20.15 «Україна і світ».
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 А. Хачатурян «Спартак». Вистава Національного театру опери та балету.
0.00 УТН.
0.10 «В ніч на старий Новий рік». Розважальна програма. Частина 1

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.00 Погода.
18.05 Прем'єра худ. телефільму «Просто Марія».
18.55 Тема.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Худ. фільм «Крадіжка». 1 і 2 серії. У перерві — 22.00 Бомонд.
23.30 Нічне життя міст світу. Варадеро.

ІІ ПРОГРАМА УТ, ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 На «Таврійських іграх». Концерт Ю. Лози.
18.45 Київська панорама.
19.05 «Хіала» інформує.
19.15 Кримінальна хроніка тижня.
19.30 Музичний антракт.
19.40 Прем'єра худ. телефільму «Санта-Барбара». 277 серія.
20.30 Візитка. Оксана Марченко.
20.35 Мультфільми.
21.00 CNN.
21.30 Джемікс.
21.50 Сьогодні на сьогодні.
21.55 Зворотний зв'язок.
22.30 СІТ-3.
22.40 Фільми від Сергія Іванова.
0.30 Про-відео.
0.55 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Мультфільми.
18.30 Пам'яті Є. Леонова. Худ. фільм «Тридцять три».
20.00 Посольства в Україні представляють. «Досьє бізнесмена». (США). Передача 3.
20.30 1000+1 реклама.
20.35 Худ. фільм «Важкий сезон».
22.15 1000+1 реклама.
22.20 Худ. фільм «Хатня робітниця».

СЕРЕДА

9 лютого

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Багатосерійний худ. телефільм «Ніхто, крім тебе». 37 серія.
16.55 «Синтез».
17.15 «Свічадо».
18.00 Для дітей. «Танцюйте з нами».
18.30 Депутатський канал.
19.00 УТН.
19.15 Політичний барометр.
19.35 Е. Гріг. Норвезькі мелодії.
19.50 «Дзвони Чорнобиля».
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 Вперше на екрані УТ. Худ. фільм «Увійдіть, страждення».
22.05 «В ніч на старий Новий рік». Розважальна програма. Частина 2.
23.50 «Джерела». Міжнародний турнір зі спортивних танців.
0.15 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

17.50 Погода.
18.00 Прем'єра худ. телефільму «Просто Марія».
18.45 «Ніч. Вулиця. Ліхтар. Тусовка». Авторська програма В. Молчанова.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.35 Погода Програма передач.
20.45 Пісня-94.
21.40 Худ. фільм «Весілля в Малинівці».
23.30 Біле та чорне. З історії вітчизняного музичного мистецтва.

ІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 Дует «Писанка».
18.45 Київська панорама.
19.05 «Хіала» інформує.
19.15 Муз. фільм «Нові зустрічі».
19.35 Прем'єра худ. телефільму «Санта-Барбара». 278 серія.
20.25 Л-клуб.
21.10 «Київ крізь роки».
21.40 «Повій, вітре, на Вкраїну». Літературно-мистецький вечір пам'яті С. Руданського.
22.40 Автомить.
22.45 Зірки говорять
22.50 Спортивна карусель.
22.55 Із залу Верховного суду РФ.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Відеоказка.
18.10 Худ. фільм «Винищувачі».
19.45 1000+1 реклама.
19.50 Худ. фільм «П'ять вечорів».
21.30 1000+1 реклама.
21.35 Худ. фільм «Красиве кохання».
23.00 «Звук Плюс» представляє. «Токін Хедс».

ЧЕТВЕР

10 лютого

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Багатосерійний худ. телефільм «Ніхто, крім тебе». 38 серія.
16.50 «Мрії збуваються». Юрій Лотаков (США).
17.25 Освітній канал для школярів. Фізико-математична школа Звукові хвилі. Світова література. Поезія О. Пушкіна в музиці.
18.40 Допомога «Швидкій допомозі».
18.50 Ансамбль «Галичанка».
19.00 УТН.
19.15 Кінопрем'єри лютого.
19.30 Худ. телефільм «Летюча миша». 1 серія.
20.35 Реклама.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 Худ. телефільм «Летюча миша». 2 серія.
22.55 «Нокаут». Спортивна програма.
23.25 Молодіжна студія. «Гарт».
0.25 УТН.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.00 Погода.
18.05 Прем'єра худ. телефільму «Просто Марія».
19.00 Федеріко Фелліні.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Лотто «Мільйон».
21.25 Прем'єра худ. телефільму «Твін Пікс». 29 серія. (США).
22.20 Телешоу «50×50».
23.35 Авто-шоу.

ІІ ПРОГРАМА УТ, ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 «Золоті весла». Передача 1.
18.30 Муз. фільм «У неділю рано музиченька грала».
18.45 Київська панорама.
19.05 «Точка зору».
19.20 Муз. фільм «Відлуння».
19.35 Прем'єра худ. телефільму «Санта-Барбара». 279 серія.
20.25 «Шлях до ринку». Яблучна історія з продовженням.
20.55 Концерт квартету баяністів Київської державної філармонії.
21.55 «Світоч».
22.30 Мультфільм для дорослих.
22.40 Автомить.
22.45 Зірки говорять.
22.50 Спортивна карусель.
22.55 Новорічний атракціон-94.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Мультфільми.
18.15 Худ. фільм «Приборкувачка тигрів».
19.55 «Американська англійська» (курс для продовжуючих навчання).
20.10 1000+1 реклама.
20.15 Худ. фільм «На Захід».
21.55 «Чом ти не прийшов?».
22.05 1000+1 реклама.
22.10 Хічкок крупним планом. Худ. фільм «Клопоти з Гаррі».

П'ЯТНИЦЯ

11 лютого

І ПРОГРАМА УТ

16.00 УТН.
16.10 Док. фільм «Згадуючи Бориса Пастернака».
17.35 «Радіаційна гігієна».
18.05 Мультфільм.
18.15 Візитна картка.
18.30 Для дітей. «Срібні спалахи «Зірниці».
19.00 УТН.
19.15 «Ділові відомості».
19.30 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Ніхто, крім тебе». 39 серія.
20.15 Громадська думка напередодні виборів.
20.25 «Свіжий вітер — білий вітер». Музична програма.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 Спорткур'єр.
21.45 Арт-майдан.
22.45 Літературно - мистецька студія «Основа». «Ті, що народжуються». Прем'єра у театрі «Будьмо».
23.15 «В ніч на старий Новий рік» Розважальна програма. Частина 3.
23.55 УТН.
0.05 Більярд: знайомство триває.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

18.10 Погода.
18.15 Америка з М. Таратутою.
18.45 Поле чудес.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Прем'єра худ. телефільму «Твін Пікс». 30 серія.
21.45 Людина тижня.
22.05 Після прем'єри. П. Штайн.
22.35 Академія. Розважальна програма.
23.05 Музобоз.
23.45 Програма Х.

ІІ ПРОГРАМА УТ, ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

18.00 Мультфільм.
18.15 «Золоті весла». Передача 2.
18.45 Київська панорама.
19.05 Візитка. Ганна Безулик
19.10 Телеквочка.
19.30 CNN.
20.00 Арт-і-шок.
20.20 Футбол як футбол.
21.10 Віннер-до.
21.20 Рок-полігон.
21.50 Віннер-після.
22.10 Сьогодні на сьогодні.
22.20 Дорослі, як діти
22.30 СІТ-3.
22.40 Класика світового кіномистецтва. Худ. фільм А. Вайди «Ханна та її сестри».
0.25 Про-відео.
0.55 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

18.00 Відеоказка.
18.10 Пам'яті Є. Леонова. Худ. фільм «Осінній марафон».
19.45 1000+1 реклама.
19.50 Худ. фільм «Гра всього життя».
21.35 Посольства в Україні представляють. «Нотатки з Єрусалима». (Ізраїль).
22.00 1000+1 реклама.
22.05 Худ. фільм «Принц і танцівниця».

СУБОТА

12 лютого

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика
8.30 Музичний фільм «Подолянчики».
9.05 «Все живе».
9.25 Док. телефільм «Ти зійди, сонце краснее...».
10.15 Доброго вам здоров'я. Інтерв'ю з професором Ю. Балтайтісом.
10.45 Концерт камерного оркестру «Крус-віртуоз».
11.35 «Телетехнотека».
11.50 «А у нас у дворі». Естрадна ретропрограма.
12.15 В. Пилипчак. «Японська легенда». Балетна вистава.
13.00 Рідна мова.
13.15 Худ. телефільм для дітей «Не залишай...». 1 серія.
14.30 Блага вість з Ріком Реннером.
15.00 УТН.
15.10 Вервиця.
15.40 Таланти й меценати.
16.25 Наше коло.
16.55 XVII зимові Олімпійські ігри. Урочисте відкриття.
19.00 УТН.
19.10 Хроніка МВС.
19.25 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Ніхто, крім тебе». 40 серія.
20.10 «Вікно в Америку».
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.35 Одеській кіностудії — 75. Худ. фільм «Заложниця».
23.05 Мультфільми для дорослих.
23.45 «В ніч на старий Новий рік». Розважальна програма. Частина 4.
0.20 УТН.
0.30 XVII зимові Олімпійські ігри.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Новини.
6.20 Програма передач.
6.25 Ранкова розминка.
6.35 Мультфільм.
6.45 Суботній ранок ділової людини.
7.30 Виступає молодіжний фольклорний ансамбль «Майдан».
8.00 «Марафон-15» представляє... «Поклик джунглів».
8.30 Телерадіокомпанія «Мир».
9.55 Ранкова пошта.
10.25 «Смак».
10.40 Медицина для тебе.
11.15 «Ночувала золота хмаринка» А. Приставкін.
11.55 Екстро-НЛО.
12.25 Життя і політика.
12.55 XVII зимові Олімпійські ігри. Хокей. Збірна Фінляндії — збірна Чехії. У перерві — Новини.
15.30 Прем'єра худ. телефільму для дітей «Пеппі Довгапанчоха». 21 серія.
16.00 «Диво». Міжнародний телефестиваль дизайнерів та художників-модельєрів.
16.15 У світі тварин.
16.55 Урочисте відкриття XVII зимових Олімпійських ігор.
19.05 Кохання з першого погляду.
19.40 Вечірня казка.
19.55 Реклама.
20.00 Новини.
20.35 Погода. Програма передач.
20.45 Прем'єра худ. телефільму «Чудова пара». 3 серія.
21.35 «Мініатюра».
21.50 Прем'єра худ телефільму «І море розповість...». 2 серія.
22.45 Творчий вечір Т. Гвердцителі.
0.00 Новини. Погода.
0.20 Все спочатку. Розповідає Вадим Козаченко.

ІІ ПРОГРАМА УТ, ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.55 Програма передач.
8.00 Мегаполіс.
8.30 Наш сад.
9.00 Студія «Рост».
9.30 Пілігрим.
10.15 «Як жити будемо?».
11.00 Худ. фільм «Комісар».
13.00 Вісті.
13.20 Селянське питання.
13.40 Телеерудит.
13.45 Пігмаліон.
14.15 Вхід з двору.
15.00 «Чорне і біле».
15.30 Золота шпора.
16.00 Футбол без кордонів.
16.55 Фільм-прем'єр.
17.10 Телеерудит.
17.15 Прем'єра док. фільму «Росія молода». 2 серія.
18.10 «Експоцентр» представляє.
18.15 Ліричні мелодії.
18.30 Точка зору.
18.45 Київська панорама
19.05 Візитка. Анатолій Бондаренко.
19.10 «Жданики».
19.30 CNN.
20.00 Хіт-рік.
20.35 «Мегапол» представляє.
20.50 Худ. фільм.
22.30 СІТ-3.
22.40 Сьогодні на сьогодні.
22.50 Вечірні розваги для дорослих по телефону.
23.20 Про-відео.
23.50 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

12.05 Мультфільм «Бурундучки в кіно «Вонг».
12.40 1000+1 реклама.
12.45 Худ. фільм «Грип Кінг-Конг».
15.00 Відеомузика.
18.00 Мультфільми.
18.20 Концерт Лайми Вайкуле у Києві.
19.40 1000+1 реклама.
19.45 Худ. фільм «Швидше за вітер».
21.30 35 хвилин джазу.
22.05 «Напередодні».
22.15 1000+1 реклама.
22.20 Худ. фільм «Екскалібур».
0.35 Нічний ефір. Худ. фільм «Смертельний одяг».

НЕДІЛЯ

13 лютого

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 XVII зимові Олімпійські ігри.
8.40 У неділю вранці.
9.40 Худ. телефільм для дітей «Не залишай...». 2 серія.
10.55 XVII зимові Олімпійські ігри. Лижні гонки. 15 км Жінки.
13.00 Мультфільм на замовлення.
14.00 Зичимо щастя.
15.00 УТН.
15.10 Село і люди.
15.55 «На варті».
16.40 «Менора».
17.25 «Свічадо». Реальність неможливого.
18.10 XVII зимові Олімпійські ігри. Швидкісний біг на ковзанах. 5000 м. Чоловіки.
19.00 УТН.
19.25 Прем'єра багатосерійного худ. телефільму «Ніхто, крім тебе». 41 серія.
20.10 Новини високої моди.
20.40 На добраніч, діти!
21.00 УТН.
21.30 XVII зимові Олімпійські ігри.
22.00 «Без протоколу». Аналітична програма.
22.30 Кінопроба.
23.35 Зустрічі без фонограм. А. Горчинський та його пісні.
0.20 УТН.
0.30 XVII зимові Олімпійські ігри.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Новини.
6.15 Програма передач.
6.20 Ранкова розминка.
6.30 Телесеренада.
7.00 Година сили духу.
8.00 Арт-кур'єр.
8.30 З ранку раненько.
9.00 Полігон.
9.30 «Спортлото».
9.45 Доки всі вдома.
10.15 Ранкова зірка.
11.05 Марафон-15.
11.45 Клуб мандрівників.
12.30 Провінція.
13.00 Прем'єра мультфільму «Піф і Геркулес».
13.10 Прем'єра док. фільму «Підводна одіссея команди Кусто».
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.15 Програма передач.
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 XVII зимові Олімпійські ігри. Санний спорт. Двійки. Чоловіки.
15.45 Прем'єра мультфільмів «Кіт Фелікс», «Справжні мисливці за привидами».
16.35 Живе дерево ремесел.
16.40 Панорама. Міжнародна програма.
17.20 Телелоція.
17.30 Новини.
17.45 «Голоси Росії». Концерт.
19.15 Погода.
19.20 Прем'єра худ телефільму «Тартюф».
20.55 Реклама.
21.00 Неділя. Інформаційно-публіцистична програма.
21.45 XVII зимові Олімпійські ігри. Ковзанярський спорт. 5000 м. Чоловіки.
22.45 Вокзал мрії. Ю. Башмет.
23.30 Мультфільм для дорослих.
23.40 Щоденник Олімпіади.
0.00 Новини.
0.20 XVII зимові Олімпійські ігри. Хокей. Збірна Швеції — збірна Словаччини. 3 період.

ІІ ПРОГРАМА УТ, ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

7.55 Програма передач.
8.00 Доброго ранку. «Сніданок для чемпіонів».
8.30 Великий хокей.
9.00 Студія «Рост».
9.30 Здоров'я.
10.00 Ати-бати...
10.30 Селянське питання.
10.50 На XVII зимових Олімпійських іграх.
13.00 Вісті.
13.20 «Не вирубати...».
13.35 О. Солженіцин. «Я обіцяю ніколи не зрадити істині».
14.20 «Ізабель». Розважальна вікторина.
15.05 Кращі ігри НБА.
16.00 Біла ворона.
16.45 Реклама.
16.50 Чарівний світ Діснея. «Гуфі та його команда», «Чорний плащ».
17.45 Дитяча музична студія.
18.15 Обличчям до столиці.
18.45 Візитка. Ганна Безлюдна.
18.50 Хочу ще.
19.10 XVII зимові Олімпійські ігри.
19.50 CNN.
20.20 Капітан-відео.
20.40 Перехрестя.
20.55 Худ. фільм «Сеньйорита». 76, 77 серії.
21.55 XVII зимові Олімпійські ігри. Фігурне катання. Спортивні пари. Обов'язкова програма.
23.05 Чорним по білому.
23.10 СІТ-3.
23.20 Сезон.
23.50 Про-відео.
0.20 СІТ-3.

СТУДІЯ ПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ»

11.10 Мультфільм «Лускунчик».
12.20 1000+1 реклама.
12.25 Пам'яті Є. Леонова. Худ. фільм «Легенда про Тіля».
15.00 Маски-шоу.
17.30 Мультфільми.
18.00 Худ. фільм «Мій друг Еллі».
19.45 1000+1 реклама.
19.50 Прем'єра худ. фільму «Старий китаєць».
19.55 «Київкіно».
20.10 «Напередодні».
20.20 1000+1 реклама.
20.25 Худ. фільм «Яйцеголові».
22.35 1000+1 реклама.
22.40 «Більше за життя» Чемпіонат світу з парапланеризму 1993 р.
23.00 Музична програма «Пост»
23.40 Нічний ефір. Худ. фільм «Плоть + кров»

Архіви

Володимир СЕРГІЙЧУК,
доктор історичних наук

Сталін у Станіславі, звісно, ніколи не був

Ще один штрих до того, як Микита Хрущов здобував прихильність «вождя усіх часів і народів»

Для того, щоб вижити в умовах підозри всіх з боку Сталіна, в тому числі й до найближчого оточення, Микита Хрущов змушений був докладати зусиль багато більше, ніж соратники вождя ще з часів заслання чи громадянської війни...

Сталін наблизив до себе Хрущова в середині тридцятих років, коли біля нього вже міцно згрупувалися Молотов, Каганович, Ворошилов, Жданов, Маленков. І за таких обставин Хрущов намагався здобути постійне місце «під сонцем» передусім з допомогою своєї наполегливості, титанічної працездатності, природного селянського розуму.

Саме завдяки природній мудрості йому вдавалося протягом двох десятків років триматися біля стола «хазяїна». Одним з шляхів, який давав можливість Хрущову залишатися в довір'ї у Сталіна, було постійне возвеличення його імені в назвах міст.

І таких назв на території України було достатньо. Стільки, що «вождь усіх часів і народів», очевидно, почав обмежувати Сталініану М. Хрущова. Про це, зокрема, свідчать пропоновані читачеві документи.

Москва, Кремль
товарищу Сталину И.В.

На территории Советской Украины до сих пор еще сохранились наименования некоторых городов, напоминающие о хищнических набегах чужеземных захватчиков на нашу землю. Одним из таких памятников являются город ХЕРСОН и город ИЗМАИЛ.

Город Херсон

По историческим данным на месте нынешнего города Херсона в 1737 году была основана русская крепость под названием Александр-Шанец. По миновании надобности эта крепость была разрушена русскими войсками, а поселение по предложению князя Потемкина было переименовано в 1778 году в город Херсон в честь Херсонеса-Таврического. Слово «херсонес» по-гречески означает полуостров.

Город Измаил

В XVI веке Измаил был турецкой крепостью. В 1790 году Измаил был взят Суворовым. Название Измаила происходит от турецкого слова «исмаил», что означает — сторожевая крепость.

С целью ликвидации исторической несправедливости и увековечивания отечественных наименований, вношу предложение:

Переименовать город Херсон в город **Сталиноднепровск** и в связи с этим Херсонскую область переименовать в **Сталиноднепровскую** область.

Переименовать город Измаил в город **Придунайск** и в связи с этим Измаильскую область переименовать в **Придунайскую** область.

Представляю на Ваше рассмотрение проект Указа Президиума Верховного Совета СССР о переименовании города Херсона в город Сталиноднепровск и Херсонской области — в Сталиноднепровскую, города Измаила в город Придунайск и Измаильской области — в Придунайскую область.

Прошу утвердить.

Н. Хрущев

г. Киев
20.V.1949 года

Указ
Президиума Верховного Совета Союза ССР о переименовании города Херсона, Херсонской области и города Измаила, Измаильской области

Утвердить представление Президиума Верховного Совета Украинской Советской Социалистической Республики о переименовании города Херсона Херсонской области в город Сталиноднепровск и города Измаила Измаильской области — в город Придунайск.

В соответствии с переименованием города Херсона и города Измаила впредь именовать Херсонскую область Сталиноднепровская, Измаильскую область — Придунайская.

Председатель Президиума Верховного Совета Союза ССР

Н. Шверник

Секретарь Президиума Верховного Совета Союза ССР

А. Горкин

Москва, Кремль
« » 1949 г.
Товарищу Сталину И.В.

В письме от 23 июля 1949 года мы вошли с предложением разрешить ЦК КП(б)У отметить 10-летие воссоединения украинского народа в едином Украинском Советском государстве.

Мы получили постановление ЦК ВКП(б) от 4 августа, которое разрешает провести праздник. Объявлено о проведении 29 октября сессии Верховного Совета Украинской ССР. 30 октября намечено проведение военного парада и демонстрации трудящихся в г. Киеве. Желательно также провести военные парады и демонстрации трудящихся в других городах Украины.

По этим и другим предложениям, связанным с проведением праздника, решение до сих пор не принято.

Прошу Вас, товарищ Сталин, разрешить:

1. Переименовать город Станислав в город Сталинокарпатск...

7 октября 1949 г.

Н. Хрущев

Таємниці

ВІКНО У «ЗАВТРА»

Що обіцяє нам Нострадамус до 2000 року

Славу Нострадамусу, придворному лікареві XVI століття, приніс не його основний фах, а, як сказали б сьогодні, хобі: «вільний від роботи час» французький медик присвячував пророцтвам, передрікаючи основні етапи та події історії на сотні років уперед. **Про проникливість Нострадамуса його співвітчизники вперше заговорили вголос 1981 року, коли в залишених ним катренах (чотиривіршах) було виявлено точний прогноз перемоги на виборах французьких соціалістів — перемоги, зашифрованої провидцем як «правління троянди» (троянда — символ Соцпартії).**

Відтоді багато хто почав звіряти події історії за Нострадамусом, обдаровуючи публіку дивовижними прикладами збігу його пророцтв з реальним життям: революція 17-го року, друга світова війна, перебудова, Чорнобиль, замах на папу римського, об'єднання Німеччини... — усе, з'ясувалося, було передбачено ще в XVI столітті. Та при цьому шанувальники пророка забували уточнити одну деталь: щоразу йшлося не про самі тексти Нострадамуса, а про їхнє тлумачення сучасними дослідниками, до того ж найчастіше чотиривірші накладалися на події, що вже відбулися.

Щирі шанувальники Нострадамуса, які вірили в його неземну силу (за легендою, навіть вогонь, у якому він перед смертю спалив багато своїх записів, горів особливим полум'ям), вирішили довести, що француз дійсно передбачав події на багато років уперед. Нові публікації про його пророцтва, що з'явились у Франції, розповідають уже не тільки про передбачені минулі події, а й про те, що ще має відбутися.

Що ж обіцяє нам Нострадамус до 2000 року?

Приміром, остання розшифровка та інтерпретація 65-го катрена його книги «Століття» провіщає: «На зміну Європі прийде об'єднана Німеччина, і вона виявить, що золота стежка веде до СРСР. На півдні — пекло. Народ думає про нову добу в космосі. Всі пориваються до науки».

Крім такого загального прогнозу, Нострадамус, як стверджують, дає й конкретніші деталі найближчого майбутнього.

Так, між 1 червня 1995 року і 1 травня 1996 року слід очікувати бурхливих подій в Італії та Греції («на півдні пекло»), причому ймовірна війна останньої з Туреччиною через Кіпр.

Між 11 грудня 1992 року і 2 лютого 1995 року має з'явитися нова революційна теорія освоєння космосу. 1 травня 1997 року можливий нещасний випадок з російським космічним кораблем, що спричинить кілька смертей.

А ось приємніше пророцтво: в 1994 році приймуть рішення про створення широкого європейського союзу, куди ввійдуть і колишні республіки колишнього СРСР.

«Жадібність Швейцарії» (її банківська система?) буде покарано в 1995 році, коли розкриють велику аферу.

Маргарет Тетчер знову стане лідером консервативної партії, але вже в опозиції, до того ж тлумачі Нострадамуса обіцяють їй це в 1995—1996 роках.

Гібралтар — територія, через яку сперечаються Великобританія та Іспанія, перейде, можливо, в 1993 році під пряму юрисдикцію об'єднаної Європи.

На Близькому Сході господарем становища стане Ірак на чолі з Хусейном, а Ізраїль почне втрачати силу в 1996 році, після чого його завоюють арабські армії.

Біди США, пророчені Нострадамусом на 90-ті роки, не закінчилися каліфорнійським землетрусом. Попереду — величезної сили пожежі (1996 — 1998 рр.), які порушать життєзабезпеченість у країні.

У Південній Африці можна очікувати приходу до влади Нельсона Манделі — у червні 1994 року.

У науково-технічній сфері пророк обіцяє політ міжнародного екіпажу на Марс у 2000 році завдяки появі нового виду пального. В лютому 1993 року — поворотний момент у лікуванні ракових захворювань, яке стане остаточно ефективним між 1995 і 1998 роками. Зате СНІД з'явиться і в такої категорії населення, як католицьке духовенство.

Головна сенсація кінця XX століття, що її пророчить Нострадамус, — перший контакт у серпні 1998 р. з неземними істотами.

Стимулом до того, щоб стежити, як справджуються ці прогнози, може послужити катрен Нострадамуса, де він каже: вивчення пророчих праць, у тому числі і його власних, допоможе тому, хто цим займається, самому опанувати даром передбачення.

(«Российская газета»)

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

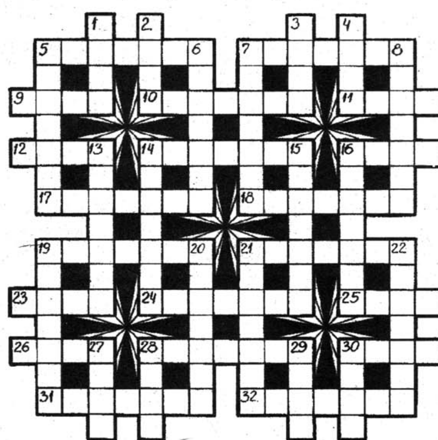
Рукописи не горять. Але й до друку їх не беруть

На Волині дев'яностолітнього Л.К.Пучковського, селянина з села Литовежа, знають як краєзнавця, невтомного дослідника історії рідного краю. З 1938 року й донині збирає він історичні відомості не тільки за переказами старожилів Литовежа. Чимало цікавих матеріалів отримав Леон Калинович з архівів Києва, Житомира, Варшави, Кракова, Луцька, Львова, з якими багато літ підтримує добрі стосунки.

Литовеж, розташований над Бугом, як стверджують численні архівні дані, має давню й цікаву історію. Усі свої багаторічні дослідження волинський селянин (до речі, без освіти і будь-якого наукового досвіду) звів у велику наукову працю, написану на професійному рівні. Та от проблема: як видати історію села? Адже потрібні гроші...

Волинська область.

Кросворд

По горизонталі: 5.Місто на Сумщині, поблизу якого в 1659 році гетьман Виговський розгромив московську армію. 7.Автонім українського поета Олександра Олеся. 9.Хутряне взуття, поширене у народів Півночі та Сибіру. 10.Видатний італійський учений XVI — XVII ст. 11.Верховне божество в іудаїзмі. 12.Карлик, який охороняє підземні скарби. 14.Великий князь київський, перший європейський християнський гуманіст. 16.Одне з імен давньоукраїнської богині Дани. 17.Український літературно-художній тижневик, який видавався у Львові в 1866 році. 18.Хімічний елемент. 19.Український письменник і вчений XVI — XVII ст., автор першого друкованого українського словника. 21.Знаменита пам'ятка літератури Київської Русі XII ст. 23.Підпільний журнал ОУН, який видавався у роки фашистської окупації. 24.Український художник — живописець Українських січових стрільців. 25. Дошкільний дитячий заклад. 26.Особливий символічний знак, що виражає коло ідей політичного та історичного характеру. 28.Сани для швидкісного спускання з гір. 30.Хрещена мати по відношенню до батьків хрещеника. 31.Мова прийшлого населення, яка вплинула на мову корінних жителів і збереглася як сусідня мова. 32.Взаємне прилипання двох різнорідних тіл.

По вертикалі: 1.Співзвучна з поняттям «античність» давньогрецька назва племен, які сформували пізніше Київську Русь. 2.Щільно укладена велика купа сіна. 3.Найпопулярніший персонаж з творів Івана Котляревського. 4.Баштанна рослина. 5.Рядовий солдат артилерії в деяких арміях. 6.Адміністративно-територіальна одиниця в землі Війська Запорозького. 7.Річка, ліва притока Ворскли. 8.Бог північного вітру у давньоримській міфології. 13.Чехословацький політик міжвоєнного періоду. 14.Видатний український поет. 15.Вірш Святослава Гординського. 16.Розиграш речей або грошових сум за спеціальними квитками. 19.Український політик, провідник ОУН в 30 — 50-ті роки. 20.Невід'ємна властивість об'єкта. 21.Українське жіноче ім'я пеласгійського походження, яке виводиться від імені давньоукраїнського бога сонця Полеля. 22.Найзначніший культурний центр Галичини. 27.Українська письменниця з Пряшівщини. 28.Шахова фігура. 29.Кондитерський виріб з горіхової маси з цукром. 30.Тотем давніх українців.

ГОЛОС УКРАЇНИ
ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУЩКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311023.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».